

UCHWAŁA NR XVIII/128/2016

RADY GMINY MIELEC

z dnia 30 czerwca 2016 r.

**w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Mielec
na lata 2016 – 2022**

Na podstawie art. 18 ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (tekst jedn. Dz. U. z 2016 r., poz. 446) oraz art. 17 ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz.163 z późn. zm.)

**RADA GMINY MIELEC,
uchwała co następuje:**

§ 1

Przyjmuje się Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Mielec na lata 2016- 2022, która stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Mielec.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

**PRZEWODNICZĄCY
RADY GMINY MIELEC**

JAN KOŁODZIEJ

Załącznik do Uchwały
Rady Gminy Mielec
Nr XVIII/128/2016
z dnia 30 czerwca 2016 r.

**STRATEGIA ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH
W GMINIE MIELEC
na lata 2016-2022**

Spis treści:

Wstęp.

I. Misja Strategii.

II. Założenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Obszarze Pomocy Społecznej.

1. Charakterystyka Gminy Mielec.
2. Zadania samorządu gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

III. Diagnoza i analiza problemów społecznych w Gminie Mielec.

A. Wprowadzenie.

B. Diagnoza i analiza wybranych problemów społecznych w Gminie Mielec.

1. Ubóstwo.
 - 1.1. Zdefiniowanie podstawowych pojęć i najważniejsze założenia.
 - 1.2. Rozmiary ubóstwa.
 - 1.3. Konkluzje.
2. Bezrobocie.
 - 2.1. Zdefiniowanie podstawowych pojęć i najważniejsze założenia.
 - 2.2. Rozmiary bezrobocia w Gminie Mielec.
 - 2.3. Konkluzje.
3. Długotrwała i ciężka choroba.
 - 3.1. Zdefiniowanie podstawowych pojęć i najważniejsze założenia.
 - 3.2. Rozmiary problemu długotrwałej lub ciężkiej choroby.
 - 3.3. Konkluzje.
4. Niepełnosprawność.
 - 4.1. Zdefiniowanie podstawowych pojęć oraz najważniejsze założenia.
 - 4.2. Rozmiary problemu niepełnosprawności.
 - 4.3. Konkluzje.
5. Bezradność rodzin w sprawowaniu opieki i wychowaniu dzieci oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego.
 - 5.1. Zdefiniowanie podstawowych pojęć i najważniejsze założenia.
 - 5.2. Rozmiary problemu bezradności w Gminie Mielec.
 - 5.3. Konkluzje.
6. Uzależnienia: alkoholizm, narkomania oraz przemoc w rodzinie.
 - 6.1. Zdefiniowanie podstawowych pojęć i najważniejsze założenia.
 - 6.2. Rozmiary uzależnień i przemocy domowej w Gminie Mielec.
 - 6.3. Konkluzje.

7. Potrzeba ochrony macierzyństwa.
 - 7.1. Zdefiniowanie podstawowych pojęć i najważniejsze założenia.
 - 7.2. Rozmiary problemu w Gminie Mielec.
 - 7.3. Konkluzje.
8. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.
 - 8.1. Zdefiniowanie podstawowych pojęć i najważniejsze założenia.
 - 8.2. Rozmiary problemu i analiza danych.
 - 8.3. Konkluzje.
9. Bezdomność.
 - 9.1. Zdefiniowanie podstawowych pojęć i najważniejsze założenia.
 - 9.2. Rozmiary bezdomności w Gminie Mielec.
 - 9.3. Konkluzje

C. Zasoby Gminy Mielec ułatwiające rozwiązywanie problemów społecznych.

D. Deficyty w Gminie Mielec, utrudniające rozwiązywanie problemów społecznych.

E. Wnioski wynikające z diagnozy i analiza problemów społecznych oraz prognoza zmian w kwestiach objętych Strategią.

IV. Cele Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych.

V. Działania podejmowane dla realizacji celów szczegółowych Strategii.

VI. Monitorowanie i ocena Strategii

Wykaz Tablic.

Wykaz Wykresów.

WSTEP

Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych w gminie wypracowuje podstawę do realizacji względnie trwałych wzorów interwencji społecznych, podejmowanych dla poprawy takich zjawisk występujących w obrębie społeczności, gminy, które oceniane są negatywnie. Dokument charakteryzuje w szczególności działania publicznych i prywatnych instytucji rozwiązujących kwestie społeczne, podejmowane dla poprawy warunków zaspokojenia potrzeb przez określone kategorie osób i rodzin.

Obowiązek opracowania Strategii Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z ustawy o pomocy społecznej.

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność wzięcia pod uwagę wielu aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję dokumentu i rozwiązywanie zadań społecznych w przyszłości.

Są to przede wszystkim:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej, Art.16b ust.1 i 2

Podstawy prawne:

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 78, poz.483 z 1997r.) zawierająca podstawowe prawa oparte na poszanowaniu wolności i sprawiedliwości, źródło wolności i praw człowieka i obywatela,
- Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015r., poz.163 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011r. Nr 127 poz.721 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2015r. poz.149 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015r. poz.1390),
- Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2011r. Nr 231 poz.1375 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2015r. poz.1286 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r. poz. 224 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie (Dz. U. z 2014r. poz.1118 z późn. zm.),
- Ustawa o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. z 2011r., Nr 43 poz.225 z późn. zm.),

Krajowe Dokumenty Programowe:

- Strategia Rozwoju Kraju na lata 2014 – 2020
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 202 (MPiPS).
- Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej na lata 2014 – 2020.
- Program „Pomoc Państwa w Zakresie Dożywiania”.

Poziom Regionalny:

- Strategia Rozwoju Województwa Podkarpackiego na lata 2007 – 2020.
- Wojewódzki Program na rzecz Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych i Przeciwdziałania Ich Wykluczeniu Społecznemu na lata 2008 - 2020.

Poziom Lokalny:

- Strategia Rozwoju Powiatu Mieleckiego na lata 2014 – 2020.
- Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Mieleckim na lata 2016 – 2022.
- Strategia Rozwoju Gminy Mielec na lata 2015 – 2027.
- Powiatowy Program Działań na Rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Mieleckim na lata 2014 – 2020.
- Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Mielec (opracowywany co roku).

Przy opracowaniu Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Mielec konieczne jest uwzględnienie następujących Zasad Konstytucyjnych:

SOLIDARNOŚCI - tworzenie w gminie wspólnoty zdolnej do generowania procesów samopomocowych.

POMOCNICZOŚCI - tworzenie w organizacjach wyższego szczebla służebnych systemów oparcia dla osób i rodzin.

DOBRA WSPÓLNEGO - tworzenie w gminie wszelkich warunków pozwalających jej mieszkańcom na pełny rozwój.

Powyższe Zasady są również obowiązujące przy tworzeniu wszelkich programów i projektów budowanych dla realizacji celów Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Mielec.

I. MISJA STRATEGII

„Wspieranie osób i rodzin z terenu Gminy Mielec w dążeniu do przezwyciężania życiowych trudności oraz w wysiłkach zmierzających do samodzielności i niezależności”.

II. ZAŁOŻENIA STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W OBSZARZE POMOCY SPOŁECZNEJ

1. Charakterystyka Gminy Mielec

Gmina Mielec położona jest w północno - zachodniej części województwa podkarpackiego, w Kotlinie Sandomierskiej, w północnej części „Doliny Dolnej Wisłoki”.

Graniczy z Gminą Miejską Mielec oraz z 9 sąsiednimi gminami: Radomyśl Wielki, Wadowice Górne, Czermin, Borowa, Gawłuszowice, Tuszów Narodowy, Cmolas, Niwiska, Przeclaw.

Jej powierzchnia wynosi 122,1 km – 12.265 ha.

Gmina jest korzystnie położona przy Specjalnej Strefie Przemysłowej Euro-Park w Mielcu, co przy dobrym uzbrojeniu terenu i dostępności szlaków komunikacyjnych, sprzyja rozwojowi przedsiębiorstw. Wśród firm działających w gminie dominują te związane z budownictwem, obróbką metali, produkcją stolarki i mebli, robotami ziemnymi i transportem międzynarodowym.

Jest jedną z największych gmin w regionie. W jej skład wchodzi 13 sołectw.

Dane dotyczące powierzchni i liczby mieszkańców w poszczególnych sołectwach Gminy Mielec w roku 2015 prezentuje Tabela Nr 1.

Tabela Nr 1: Sołectwa Gminy Mielec.

Sołectwo	Pow. w ha	Liczba mieszkańców					RAZEM
		0-20 /w tym do 18 r.ż.	20-60	20-65	60 i więcej	65 i więcej	
			K	M	K	M	
Boża Wola	220	28/25	31	44	17	8	128
Chorzelow	876	540/502	842	903	318	168	2771
Chrzastów	721	134/126	195	248	84	45	706
Goleszów	701	87/84	123	130	59	27	426
Książnice	518	124/115	171	195	68	32	590
Podleszany	1386	406/387	511	554	197	103	1771
Rydzów	453	76/72	98	124	34	19	351
Rzędzianowice	1254	299/279	387	451	161	85	1383
Szydłowiec	3826	38/34	42	50	15	10	155
Trześć	479	298/272	401	456	132	64	1351
Wola Chorzelowska	369	89/84	124	156	33	116	418
Wola Mielecka	985	456/433	612	689	213	117	2087
Złotniki	477	222/208	298	324	101	52	997
Razem	12265	2797	3835	4324	1432	746	13134

Źródło: Źródło: Opracowanie własne, na podstawie danych Gminy Mielec

Na terenie Gminy Mielec zamieszkuje 13.134 mieszkańców (stan na 04.01.2016 r.).

Powierzchnia gminy wynosi 12.265 ha z czego około 41% stanowią lasy (pozostałość prastarej Puszczy Sandomierskiej). Warto zwrócić uwagę na występujące tu rzadkie zbiorowisko buczyny karpackiej z Rezerwatem „Buczyna” im. Władysława Szafera. Podobnie jak w całym regionie przeważająca część użytków rolnych znajduje się we władaniu gospodarstw indywidualnych, z których wiele jest ekologicznych. Na terenie Gminy Mielec są również duże gospodarstwa specjalizujące się głównie w hodowli świń.

Gmina Mielec ma charakter rolniczo - przemysłowy. Występują tu różne kierunki produkcji rolnej, wśród których najbardziej rozwinięty się: uprawa zbóż, kukurydzy, i roślin pastewnych oraz hodowla bydła drobiu i trzody chlewnej. Gmina słynie z doskonałych piekarni i masarni.

Na terenie Gminy Mielec funkcjonuje 9 szkół oraz 2 gimnazja.

Tabela Nr 2: Baza szkolnictwa na terenie Gminy Mielec.

Sołectwo	Szkoła	Liczba uczniów (rok szk. 2014/2015)
Chrząstów	Szkoła Podstawowa	52
Książnice	Szkoła Podstawowa	64
Podleszany	Zespół Szkół	172
Rydzów	Szkoła Podstawowa	62
Rzędzianowice	Szkoła Podstawowa	114
Trześć	Zespół Szkół	220
Złotniki	Społeczna Szkoła Podstawowa	37
Chorzelow	Zespół Szkół	433
Wola Mielecka	Zespół Szkół	445
Razem:		1.599

Źródło: Źródło: Opracowanie własne GOPS

Wszystkie szkoły są objęte programem dożywiania. Gorący posiłek (tzn. pełny obiad) otrzymują dzieci i młodzież w 9 szkołach. Program dożywiania omówiony zostanie w innej części Strategii.

Oprócz szkół w gminie funkcjonują 4 samorządowe przedszkola: w Chorzelowie, Trześni, Podleszanach oraz Woli Mieleckiej.

Potrzeby mieszkańców Gminy Mielec w zakresie ochrony zdrowia zaspokajane są przede wszystkim przez Niepubliczne Zakłady Opieki Zdrowotnej, zlokalizowane w sołectwach wchodzących w skład Gminy Mielec:

Chorzelów – NZOZ „Medicus”

Podleszany – NZOZ „Margo-Med.”

Rzędzianowice – NZOZ „CMR”

Wola Mielecka – NZOZ „CMR”

Trześć – ZZOZ „Marmed”

Ponadto w sołectwie Chorzelów działa apteka, a w Podleszanach punkt apteczny. Mieszkańcy Gminy Mielec mogą też korzystać z szeregu poradni specjalistycznych znajdujących się w mieście Mielec oraz gabinetów rehabilitacyjnych i stomatologicznych działających w poszczególnych sołectwach. Mieszkańcy gminy są objęci pomocą Pogotowia Ratunkowego oraz opieką Szpitala Powiatowego w Mielcu.

2. Zadania samorządu gminy w zakresie rozwiązywania problemów społecznych.

Instytucją polityki społecznej państwa która ma „(...) na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości” jest pomoc społeczna.

Pomoc społeczna „wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka”.¹

Zadaniem pomocy społecznej jest też zapobieganie zdarzeniom, które mogą doprowadzić do takich trudnych sytuacji życiowych.²

Pomoc społeczną organizują „(...) organy administracji (...) samorządowej, współpracując w tym zakresie, na zasadzie partnerstwa, z organizacjami społecznymi i pozarządowymi, Kościołem Katolickim, innymi kościołami, związkami wyznaniowymi oraz osobami fizycznymi i prawnymi.”³

Zadania pomocy społecznej realizowane są zarówno przez organy administracji państwowej jak i jednostki samorządu terytorialnego, które nie mogą „(...) odmówić

1 Ustawa z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej Art. 2. ust.1.

2 Tamże Art. 3. ust.2.

3 Tamże Art. 2. ust. 2.

pomocy osobie potrzebującej, mimo istniejącego obowiązku osób fizycznych lub osób prawnych do zaspokajania jej niezbędnych potrzeb życiowych."⁴

Do zadań własnych z zakresu pomocy społecznej o charakterze obowiązkowym, realizowanych przez gminy, należą:

- *opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka;*
- *sporządzanie oceny w zakresie pomocy społecznej;*
- *udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym;*
- *przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych;*
- *przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych;*
- *przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego;*
- *przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom niemającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia;*
- *przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego;*
- *opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która zrezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie niezamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem;*
- *praca socjalna;*
- *organizowanie i świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi;*
- *prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach chronionych;*
- *dożywianie dzieci;*
- *sprawienie pogrzebu, w tym osobom bezdomnym;*
- *kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu;*
- *pomoc osobom mającym trudności w przystosowaniu się do życia po zwolnieniu z zakładu karnego;*
- *sporządzanie sprawozdawczości oraz pokazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego;*
- *utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenia pracowników;*
- *przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych;*
- *opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.*

- *współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu*
- *Aktywizacja i Integracja, o których mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy.*⁵

Do zadań własnych z zakresu pomocy społecznej, realizowanych przez gminy należą:

- *przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych;*
- *przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnienie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze;*
- *prowadzenie i zapewnienie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki;*
- *podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.*⁶

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należy:

- *organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi;*
- *przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną;*
- *prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi;*
- *realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;*
- *przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych, a także udzielanie schronienia oraz zapewnianie posiłku i niezbędnego ubrania cudzoziemcom, którym udzielono zgody na pobyt ze względów humanitarnych lub zgody na pobyt tolerowany na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej;*
- *wypłacanie wynagrodzenia za sprawowanie opieki.*⁷

Jednostki samorządu terytorialnego – gmina i powiat, opracowują strategię rozwiązywania problemów społecznych, zaś samorząd województwa – strategię w zakresie polityki społecznej. Strategia zawiera przede wszystkim: diagnozę sytuacji społecznej, prognozę zmian w zakresie objętym strategią oraz określa: cele strategiczne projektowanych zmian, kierunki niezbędnych działań i sposoby realizacji oraz ramy finansowe strategii a także wskaźniki realizacji działań.⁸

5 Tamże Art.17, ust.1

6 Tamże Art.17, ust.2

7 Tamże Art.18, ust.1

8 Tamże Art.16b. ust.1 i 2

III. DIAGNOZA I ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE MIELEC.

Diagnoza problemów społecznych została opracowana w oparciu o dane będące w dyspozycji Gminy Mielec – przede wszystkim Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Powiatu Mieleckiego – tj. Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie i Powiatowego Urzędu Pracy.

A. WPROWADZENIE

Osoby i rodziny korzystają ze wsparcia pomocy społecznej ponieważ znalazły się w trudnej sytuacji życiowej. Przyczyny tej trudnej sytuacji są różne – np. ubóstwo, niepełnosprawność, pozostawanie bez pracy, długotrwała choroba, bezdomność czy uzależnienie od alkoholu.

Czasami osoby czy rodziny doświadczają trudności przez krótszy okres czasu, a czasami są w trudnej sytuacji życiowej przez wiele lat. Nieraz możemy mówić wręcz o pewnym „dziedziczeniu” trudności, których doświadczają kolejne pokolenia. Takie sytuacje wymagają szczegółowej analizy i odpowiedzi na pytanie – dlaczego tak się dzieje? dlaczego grupa oparcia społecznego (rodzina, najbliższe otoczenie, organizacje pozarządowe, kościoły i związki wyznaniowe, specjaliści oraz instytucje) są tak mało skuteczne w swoim pomaganiu tym którzy tej pomocy potrzebują.

Z analizy sytuacji osób i rodzin, które otrzymują wsparcie w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej wynika też, że wiele z tych osób i rodzin znalazło się w trudnej sytuacji życiowej z kilku przyczyn (np. w jednej rodzinie występują jednocześnie takie trudności jak: ubóstwo, pozostawanie bez pracy, alkoholizm i niepełnosprawność). Mówimy wtedy że są to rodziny wieloproblemowe (nazywane też w literaturze rodzinami dysfunkcyjnymi, nie w pełni socjalizowanymi).

Przyczyny takiej sytuacji życiowej osób i rodzin – będące równocześnie powodami przyznania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu w kolejnych trzech latach prezentują Tabele Nr 3 (w roku 2013), Nr 4 (w roku 2014) i Nr 5 (w 2015 roku).

Tabela Nr 3: Powody przyznania pomocy przez GOPS w Mielcu w 2013 roku.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Rodziny korzystające z pomocy		Osoby w rodzinach	
	Liczba rodzin	%	Liczba osób	%
Ubóstwo	124	46,79	432	45,52
Sieroctwo	1	0,37	5	0,52
Bezdomność	10	3,77	13	1,36
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	29	10,94	178	18,75
	28	96,55	173	97,19
Bezrobocie	166	62,64	609	64,17
Niepełnosprawność	88	33,20	276	29,08
Długotrwała lub ciężka choroba	119	44,90	389	40,99
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	32	12,7	129	13,59
w tym:				
rodziny niepełne	20	62,50	69	53,48
rodziny wielodzietne	6	18,75	39	30,23
Przemoc w rodzinie	1	0,37	6	0,63
Alkoholizm	12	4,52	30	3,16
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	1,50	4	0,42
Zdarzenia losowe	2	0,75	3	0,31
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	20	7,54	69	7,27

Źródło: Źródło: Opracowanie własne wg danych GOPS w Mielcu

Tabela Nr 4: Powody przyznania pomocy przez GOPS w Mielcu w 2014 roku.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Rodziny korzystające z pomocy		Osoby w rodzinach	
	Liczba rodzin	%	Liczba osób	%
Ubóstwo	100	41,49	346	40,18
Bezdomność	5	2,07	7	0,81
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	27	11,20	153	17,77
	27	11,20	153	17,77
Bezrobocie	133	55,18	492	57,14
Niepełnosprawność	101	41,90	330	38,32
Długotrwała lub ciężka choroba	137	56,84	456	52,96
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	31	12,86	140	16,26
w tym:				
rodziny niepełne	19	61,29	73	52,14
rodziny wielodzietne	7	22,58	46	32,85
Przemoc w rodzinie	1	0,41	6	0,69
Alkoholizm	10	4,14	37	4,29
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	5	2,07	11	1,27
Zdarzenia losowe	3	1,24	13	1,50
Sytuacja kryzysowa	1	0,41	5	0,58

Źródło: Źródło: Opracowanie własne wg danych GOPS w Mielcu

Tabela Nr 5: Powody przyznania pomocy przez GOPS w Mielcu w 2015 roku.

Powód trudnej sytuacji życiowej	Rodziny korzystające z pomocy		Osoby w rodzinach	
	Liczba rodzin	%	Liczba osób	%
Ubóstwo	116	49,78	378	46,89
Bezdomność	4	1,71	4	0,49
Potrzeba ochrony macierzyństwa w tym wielodzietność	39	16,73	221	27,41
	39	16,73	221	27,41
Bezrobocie	129	55,36	474	58,80
Niepełnosprawność	116	49,78	358	44,41
Długotrwała lub ciężka choroba	145	62,23	479	59,42
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	30	12,87	129	16,00
w tym:				
rodziny niepełne	17	56,66	57	44,18
rodziny wielodzietne	7	23,33	44	34,10
Alkoholizm	17	7,29	47	5,83
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	1,71	6	0,74

Źródło: Opracowanie własne wg danych GOPS w Mielcu

Jak wynika z danych zawartych w prezentowanych tabelach, najczęstszymi powodami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, które otrzymały wsparcie GOPS w Mielcu w ostatnich trzech latach były: bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba, ubóstwo oraz niepełnosprawność.

Bezrobocie było w roku 2013 przyczyną trudnej sytuacji życiowej dla ponad 62% rodzin, które otrzymały wsparcie GOPS w Mielcu, a w roku 2014 dysfunkcja ta dotyczyła ponad 55% takich rodzin. Dane z 2015 roku pokazują, że w tym okresie bezrobocie dotyczyło także ponad 55% rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Mielec.

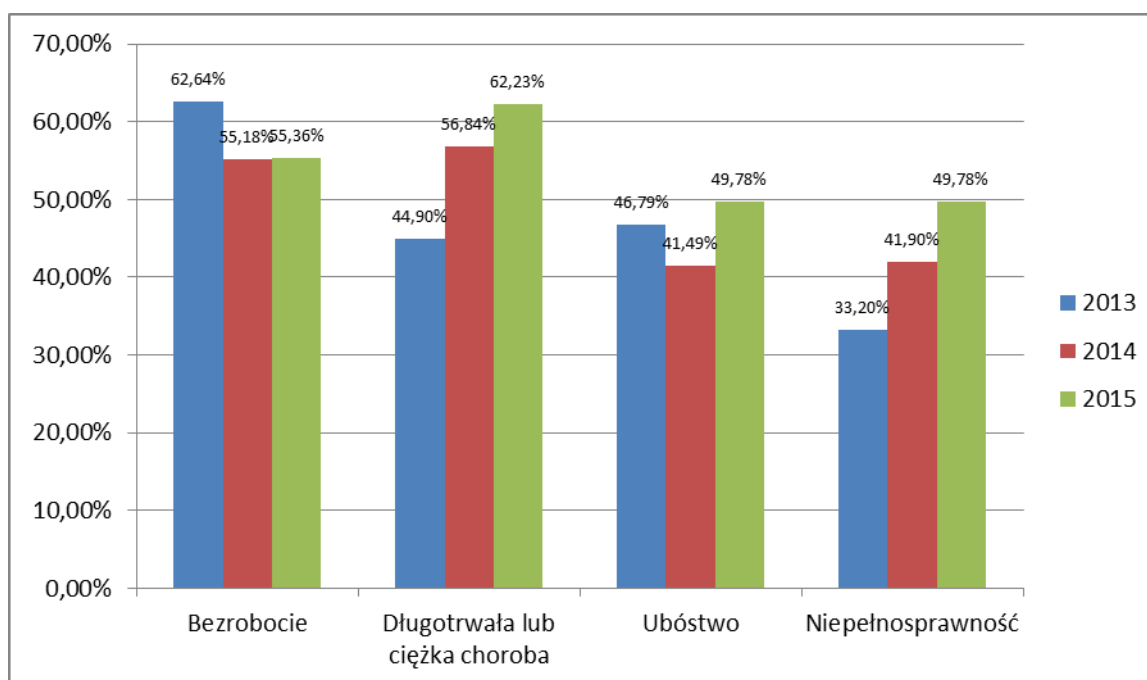
Kolejną przyczyną trudnej sytuacji życiowej dużej grupy klientów GOPS Mielec była długotrwała lub ciężka choroba. W roku 2013 była ona powodem przyznania pomocy dla prawie 45% rodzin, a w roku 2014 ponad 56% rodzin. W 2015 roku dysfunkcja ta dotyczyła ponad 62% rodzin korzystających z pomocy GOPS Gminy Mielec.

Przyczyną trudnej sytuacji życiowej dla wielu osób i rodzin, które są klientami GOPS w Mielcu jest ubóstwo. Dysfunkcja ta dotyczyła w roku 2013 ponad 46%, a w roku 2014 ponad 41% klientów pomocy społecznej w Mielcu. W roku 2015 ponad 49% rodzin korzystało ze wsparcia pomocy społecznej w Gminie Mielec z powodu ubóstwa.

Równie częstą przyczyną trudnej sytuacji życiowej klientów GOPS w Mielcu była niepełnosprawność. Dysfunkcja ta dotyczyła w roku 2013 – ponad 33%, a w roku 2014 prawie 42% osób i rodzin, które były klientami GOPS w Mielcu. W 2015 roku była to częsta trudność wielu rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie Mielec – bo dotyczyła prawie 50% ogółu rodzin otrzymujących wsparcie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Mielec.

Najczęstsze przyczyny trudnej sytuacji życiowej dotyczące klientów GOPS w Mielcu w ostatnich trzech latach prezentuje Wykres Nr 1.

Wykres Nr 1: Najczęstsze przyczyny trudnej sytuacji życiowej klientów GOPS w Gminie Mielec.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GOPS Gminy Mielec

Rzeczywistą listę osób i rodzin objętą pomocą społeczną przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w ostatnich latach prezentuje Tabela Nr 6.

Tabela Nr 6: Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu w latach: 2013, 2014 i 2015.

Wyszczególnienie	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie			Liczba rodzin			Liczba osób w rodzinach		
	2013	2014	2015	2013	2014	2015	2013	2014	2015
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych i własnych OGÓŁEM	518	491	472	265	241	233	949	861	806
W tym:									
świad. pieniężne	201	210	202	193	202	195	655	727	655
świad.niepieniężne	326	290	275	170	147	137	729	628	589
Świadczenia przyznane w ramach zadań zleconych	5	8	7	5	8	7	21	35	31
Świadczenia przyznane w ramach zadań własnych	513	485	466	263	235	228	924	835	784
Pomoc udzielona w postaci pracy socjalnej				212	263	260	722	841	880
W tym: wyłączenie w postaci pracy socjalnej				73	86	69	204	217	199

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS w Mielcu

Jak wynika z Tabeli Nr 6 w roku 2015 zarówno liczba rodzin jak i liczba osób w tych rodzinach które skorzystały ze świadczeń przyznanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej jest mniejsza niż w roku 2013 (o 32 rodziny mniej i o 143 osoby w rodzinach mniej). Warto zauważyć, że wśród rodzin, które otrzymały pomoc, więcej było objętych świadczeniami pieniężnymi niż świadczeniami niepieniężnymi (pomocą tzw. rzeczową). W 2013 roku świadczenia pieniężne otrzymały 193 rodziny, a świadczenia niepieniężne o 23 rodziny mniej czyli 170 rodzin. W roku 2015

świadczenia pieniężne otrzymało 195 rodzin a świadczenia niepieniężne 33 rodziny mniej czyli 137 rodzin.

Trzeba również zauważyć, że zdecydowanie więcej świadczeń przyznano w ramach zadań własnych niż świadczeń w ramach zadań zleconych.

Ważną formą wsparcia przez pomoc społeczną osób i rodzin jest praca socjalna. W roku 2013 pracą socjalną objętych było 212 rodzin (722 osoby w tych rodzinach) a w roku 2015 o 48 rodzin więcej skorzystało z tej formy pomocy, czyli 260 rodzin i 880 osób w tych rodzinach).

Zmniejszyła się liczba rodzin, która skorzystała wyłącznie z formy wsparcia jaką jest praca socjalna. W roku 2013 były to 73 rodziny, a w roku 2015 o 4 mniej czyli 69 rodzin.

W Tabeli Nr 7 dokonano prezentacji udzielonych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu zadań zleconych w latach 2013, 2014 i 2015.

Tabela Nr 7: Udzielone świadczenia przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Mielec w latach 2013, 2014 i 2015 w ramach zadań zleconych.

ROK	Forma pomocy	L. osób którym decyzją przyznano świad.	L. świad.	Kwota świad. w zł	L. rodzin	L. osób w rodz.
2013	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	5	2331	46620	5	21
	Zasilki celowe na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową	20	20	32300	20	69
2014	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	8	3474	71997	8	35
2015	Specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi	7	3335	70035	7	31

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS w Mielcu

Jak wynika z Tabeli Nr 7 takim świadczeniem w poszczególnych latach były specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania organizowane dla osób z zaburzeniami psychicznymi. Tą formą pomocy objętych było w każdym roku kilka osób i tak: w roku 2013 było to 5 osób, w roku 2014 – 8 osób, a w 2015 roku – 7 osób. Koszt organizowania specjalistycznych usług opiekuńczych w roku 2013 wynosił 46 620 zł, a w roku 2014 koszt ten wyniósł już 71.997 zł, zaś w 2015 roku wydatkowano na tę formę pomocy 70 035 zł. W roku 2013, w ramach zadań zleconych udzielono świadczeń w formie zasiłków celowych dla 20 rodzin (69 osób w tych rodzinach) na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową. Na tę formę pomocy wydatkowano kwotę 32 300 złotych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu udzielał również świadczeń w ramach zadań własnych. Dane dotyczące różnych form pomocy w tym zakresie w latach 2013, 2014 i 2015 prezentują Tabele Nr 8, 9, 10.

Tabela Nr 8: Udzielone świadczenia przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Mielec w ramach zadań własnych w roku 2013.

Forma pomocy	L. osób którym przyznano decyzją świadcz.	L. świad.	Kw. świad w zł	L. rodzin	L. osób w rodzin.
Zasiłki stałe-ogółem:	21	222	91786	21	27
- środki własne			0		
- dotacje			91786		
w tym:					
- samotnie gospodar.	18	188	83508	18	18
- pozostające w rodz.	3	34	8278	3	9
Zas.okresowe-ogół.:	24	113	53772	23	113
- środki własne			0		
- dotacje			53772		
w tym z powodu:					
- bezrobocia	21	106	51055	23	113
- długotr.w.choroby	1	2	263	1	3
- niepełnosprawności	2	5	2454	2	9
Schronienie	7	912	10494	7	7
Posiłek	306	36891	138994	153	705
w tym dla dzieci	297	36196	135101	149	701
Usługi opiekuńcze	8	5937	83118	8	8
Sprawienie pogrzebu	1	1	3074	1	1
Inne zasiłki celowe i w naturze	191		229074	183	639
-zas.specjalne celowe	39	48	22842	39	109
Praca socjalna				212	722
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	13	146	241798	13	722
Interwencja kryzysowa	0	0	0	0	0
RAZEM:	513		610312	263	942

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS w Mielcu

Tabela Nr 9: Udzielone świadczenia przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Mielec w roku 2014 w ramach zadań własnych.

Forma pomocy	L.osób którym przyznano decyzją świadcz.	L.świad.	Kw.świad w zł	L.rodzin	L. osób w rodzin.
Zasiłki stałe-ogółem:	22	239	96595	21	27
- środki własne			0		
- dotacje			96592		
w tym:					
- samotnie gospodar.	17	183	82749	17	17
- pozostające w rodz.	5	56	13843	5	5
Zas. okresowe-ogół.:	14	51	20191	14	62
- środki własne			0		
- dotacje			20191		
w tym z powodu:					
- bezrobocia	14	51	20191	14	62
- długotrw.choroby	0	0	0	0	0
- niepełnosprawności	0	0	0	0	0
Schronienie	4	630	6570	4	4
Posilek	268	35859	136841	127	579
w tym: dla dzieci	262	35368	133863	125	577
Usługi opiekuńcze	10	5752	80528	10	19
Sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0
Inne zasiłki celowe i w naturze	203	0	210583	196	721
-zas.specjalne celowe	47	53	29569	46	131
Praca socjalna				263	841
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	17	152	268939	17	17
Interwencja kryzysowa				1	5
RAZEM:	485		551305	235	835

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS w Mielcu

Tabela Nr 10: Udzielone świadczenia przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Mielec w 2015 roku w ramach zadań własnych.

Forma pomocy	L.osób którym przyznano decyzją świadcz.	L.świad.	Kw.świad w zł	L.rodzin	L. osób w rodzin.
Zasilki stałe-ogółem:	24	237	100028	24	32
- środki własne			0		
- dotacje			100028		
w tym:					
- samotnie gospodar.	20	200	91180	20	20
- pozostające w rodz.	4	37	8848	4	12
Zas.okresowe-ogół.:	17	72	24371	16	61
- środki własne			0		
- dotacje			24371		
w tym z powodu:					
- bezrobocia	15	58	20980	15	57
- długotrw.choroby	2	12	2237	2	6
- niepełnosprawności	1	2	1154	1	4
Schronienie	3	936	10749	3	3
Posilek	258	32461	121634	122	552
w tym: dla dzieci	253	32065	119291	122	552
Usługi opiekuńcze	7	5833	81662	7	12
Sprawienie pogrzebu	0	0	0	0	0
Inne zasilki celowe i w naturze	199		228355	192	652
-zas.specjalne celowe	41	54	25697	41	114
Poradnictwo specjal.				56	210
Praca socjalna				260	880
Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej	11	122	237366	11	11
Interwencja kryzysowa	0	0	0	0	0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie sprawozdań GOPS Gminy Mielec

W ramach zadań własnych Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w latach 2013 i 2014 oraz 2015 roku udzielał świadczeń w formie: przede wszystkim zasiłków stałych oraz zasiłków okresowych, które wypłacane były w całości z dotacji rządowej. Głównym powodem podzielenia zasiłków okresowych było bezrobocie, sporadycznie powodem była długotrwała choroba i niepełnosprawność. Ponadto, udzielano też świadczeń w formie: schronienia, posiłku, usług opiekuńczych, sprawienia pogrzebu i pracy socjalnej. Udzielano też, w ramach innych zasiłków celowych i w naturze, zasiłki specjalne celowe. Trzeba zwrócić uwagę, że GOPS Mielec organizował,

w każdym z omawianych lat, usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób, które takich usług wymagają.

Warto też zauważyć, że gmina angażuje co roku środki finansowe na opłacenie pobytu osób – mieszkańców gminy w domach pomocy społecznej, ponieważ sama takiej placówki nie posiada. W roku 2013 zaangażowano kwotę 241 798 złotych na opłacenie 13 osób w domach pomocy społecznej. W roku 2014 opłacono pobyt 17 osób w domach pomocy społecznej – na kwotę 268 939 zł. Natomiast w ciągu 2015 roku wydano kwotę 237 366 zł jako opłatę za pobyt 11 osób w placówkach całodobowych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu realizował również ogólnopolski program „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”. Realizację tego programu w ostatnich trzech latach prezentują Tabele Nr 11,12 i 13.

Tabela Nr 11: Realizacja przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Mielec programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w roku 2013.

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym:		
		Dzieci do rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej	Uczniowie do ukończenia szkoły ponad gimnazjalnej	Pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podst. Art.7 ustawy o pomocy społ.
Rzeczywista l. osób objętych programem ogółem:	659	107	261	304
<u>w tym:</u>				
- l. osób korzyst. z posiłku	306	78	227	9
- l. osób którym dowieziono posiłek	0	0	0	0
-l. osób otrzymuj. zasiłek celowy	413	51	70	295
Koszt programu ogółem w zł:	283 550	x	x	X
<u>z tego:</u>				
- środki własne	113 420	x	x	x
- dotacja	170 130	x	x	x
L.punktów żywieniowych ogółem:	9	x	x	x
<u>z tego:</u>				
- stołówki	7	x	x	x
- inne (np. pomieszczenia do przygotowywania kanapek, mleka lub wydawania posiłk.)	2	x	x	x
L.placówek	9	x	x	x

prowadzących dożywianie-ogółem				
<u>z tego:</u>				
-szkoły	9	x	x	x
- przedszkole	0	x	x	x

Źródło: Opracowanie z wykorzystaniem danych GOPS w Mielcu

Tabela Nr 12: Realizacja przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w roku 2014.

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym:		
		Dzieci do rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej	Uczniowie do ukończenia szkoły ponad gimnazjalnej	Pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podst. Art.7 ustawy o pomocy społ.
Rzeczywista l. osób objętych programem ogółem:	594	94	246	273
<u>w tym:</u>				
- l. osób korzyst. z posiłku	268	71	205	7
- l. osób którym dowieziono posilek	0	0	0	0
-l. osób otrzymuj. zasiłek celowy	537	69	202	270
Koszt programu ogółem w zł:	257 860	x	x	x
<u>z tego:</u>				
- środki własne	79 936	x	x	x
- dotacja	177 924	x	x	x
L.punktów żywieniowych ogółem:	8	x	x	x
<u>z tego:</u>				
- stołówki	6	x	x	x
- inne (np. pomieszczenia do przygotowywania kanapek, mleka lub wydawania posiłk.)	2	x	x	x
L.placówek prowadzących dożywianie-ogółem	8	x	x	x
<u>z tego:</u>				
-szkoły	8	x	x	x
- przedszkole	0	x	x	x

Źródło: Opracowanie z wykorzystaniem danych GOPS w Mielcu

Tabela Nr 13: Realizacja przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Mielec programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w 2015 roku.

Wyszczególnienie	Ogółem	W tym:		
		Dzieci do rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej	Uczniowie do ukończenia szkoły ponad gimnazjalnej	Pozostałe osoby otrzymujące pomoc na podst. Art.7 ustawy o pomocy społ.
Rzeczywista l. osób objętych programem ogółem:	613	92	232	314
<u>w tym:</u>				
- l. osób korzyst. z posiłku	258	75	197	5
- l. osób którym dowieziono posiłek	0	0	0	0
-l. osób otrzymuj. zasiłek celowy	543	60	178	310
Koszt programu ogółem w zł:	258 590	x	x	x
<u>z tego:</u>				
- środki własne	103 281	x	x	x
- dotacja	155 309	x	x	x
L.punktów żywieniowych ogółem:	8	x	x	x
<u>z tego:</u>				
- stołówki	6	x	x	x
- inne (np. pomieszczenia do przygotowywania kanapek, mleka lub wydawania posiłk.)	2	x	x	x
L.placówek prowadzących dożywianie-ogółem	8	x	x	x
<u>z tego:</u>				
-szkoły	8	x	x	x
- przedszkole	0	x	x	x

Źródło: Opracowanie z wykorzystaniem danych GOPS Mielec

Z analizy danych zawartych w prezentowanych Tabelach Nr 11, 12 i 13 wynika, że beneficjentami programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” były osoby dorosłe – otrzymujące pomoc z powodów określonych w art.7 ustawy o pomocy społecznej z 12 marca 2014 roku. Przede wszystkim jednak uczestnikami tego programu były dzieci w wieku przed rozpoczęciem nauki w szkole podstawowej oraz uczniowie do ukończenia szkoły ponad gimnazjalnej.

Koszty realizacji tego programu były pokrywane w dużej części z dotacji, ale były również angażowane środki własne gminy. W roku 2013 ze środków własnych wydano na realizację programu 113 420 zł (40%) zaś 170 130 zł pozyskano z dotacji (60%).

W roku 2014 na realizację programu pozyskano z dotacji kwotę 177 924 zł (69%) zaś 79 936 zł to środki własne (31%). W roku 2015 103 281 zł to środki własne zaś 155 309 zł pozyskano z dotacji.

Punkty żywieniowe (w roku 2013 było ich 9, w roku 2014 – 8 i w roku 2015 także - 8) prowadzone były głównie w stołówkach szkolnych, ale również w 2 przypadkach w innych pomieszczeniach, do których dostarczano gotowe posiłki. Wszystkie punkty żywieniowe organizowane były na terenie szkół (usługa cateringowa).

W zdecydowanej większości udział osób w programie „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” wymagał przeprowadzenia przez pracowników socjalnych wywiadu środowiskowego.

W niektórych przypadkach organizowania pomocy w formie posiłku dla dzieci nie było wymagane przeprowadzenie wywiadu środowiskowego (ze wskazania dyrektora szkoły).

Dane liczbowe dotyczące takich sytuacji prezentuje Tabela Nr 14.

Tabela Nr 14: Pomoc GOPS w Mielcu w formie posiłku nie wymagająca przeprowadzenia wywiadu środowiskowego (program „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”).

Wyszczególnienie	Rok 2013	Rok 2014	Rok 2015
Liczba dzieci	33	33	37
Liczba posiłków	2508	3261	3861
Koszt posiłków w zł	9 090	12 132	14 476
w tym:			
- środki własne	3 636	3 761	5946
- dotacja	5 454	8 371	8 530

Źródło: Opracowanie z wykorzystaniem danych GOPS Gminy Mielec

Z danych dostępnych w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Mielcu wynika, że w 2013 roku z 306 osób, które skorzystały z posiłku, 302 osoby otrzymały pełny obiad – w tym 78 dzieci do 7 roku życia, 225 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponad gimnazjalnej i 7 osób otrzymujących pomoc na podstawie art.7 ustawy o pomocy społecznej.

W ciągu roku wydano 36 433 pełnych obiadów. Ponadto 10 osób otrzymało jedno gorące danie (w tym 8 dzieci i uczniów oraz 2 inne osoby). Wydano 458 takich dań.

Koszty wydanych posiłków to 138 995 złotych z czego 55 598 zł to środki własne gminy, a 83 397 złotych to dotacja. Koszt jednego posiłku wyniósł 3zł 77groszy.

W roku 2014 z pomocy w formie posiłku skorzystało 268 osób wśród których 267 otrzymało pełny obiad, a 1 osoba otrzymała jedno danie gorące. Wśród osób, które otrzymały pełny obiad było 71 dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej, 205 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponad gimnazjalnej i 6 osób

otrzymujących pomoc na podstawie art.7 ustawy o pomocy społecznej (również jeden gorący posiłek otrzymała jedna osoba z tej grupy).

W ciągu roku wydano 35 815 pełnych obiadów oraz 44 jednych gorących dań.

Koszt wydanych posiłków w ciągu całego roku wyniósł 136 841 złotych, z czego 42 420 zł stanowiły środki własne gminy, a 94 421 złotych było dotacją. Koszt jednego posiłku wyniósł 3 zł 82 gr.

W ciągu 2015 roku spośród 258 osób korzystających z posiłku, 257 osób otrzymało pełny obiad (w tym 75 dzieci do czasu rozpoczęcia nauki w szkole podstawowej, 196 uczniów do czasu ukończenia szkoły ponad gimnazjalnej i 5 osób korzystających z pomocy na podstawie art.7 ustawy o pomocy społecznej).

W ciągu roku 2015 wydano 32 318 pełnych obiadów oraz 143 jednych gorących dań. Koszt posiłków wyniósł 121 634 złotych z czego 48 562 zł to środki własne gminy a 73 072 zł to dotacja. Koszt jednego posiłku to 3zł 75gr.

Warto na koniec tej części Strategii przedstawić zatrudnienie w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Mielcu, ponieważ to głównie zatrudnieni pracownicy socjalni służą pomocą i wsparciem osobom i rodzinom w pokonaniu problemów i wyjściu z trudnej sytuacji życiowej.

Zatrudnienie pracowników w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Mielcu przedstawia Tabela Nr 15.

Tabela Nr 15: Zatrudnienie w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gminie Mielec.

Zatrudnienie w GOPS						
Ogół osób			Stanowiska	W przeliczeniu na pełne etaty:		
2013r.	2014r.	2015r.		2013r.	2014r.	2015r.
13	11	11		12,13	11	11
1	1	1	Kierownik	1,00	1,00	1,00
7	6	6	Pracownik socjalny	7,00	6,00	6,00
			w tym:			
3	3	3	Specjalista pracy socjalnej	3,00	3,00	3,00
2	2	2	Starszy pracownik socjalny	2,00	2,00	2,00
2	1	1	Pracownik socjalny	2,00	1,00	1,00
5	4	4	Pozostali pracownicy	4,13	4,00	4,00

Źródło: Opracowanie z wykorzystaniem sprawozdań GOPS w Gminie Mielec za lata 2013,2014 i 2015r.

Trzeba zwrócić uwagę, że wśród pracowników socjalnych większość, bo pięciu to doświadczeni pracownicy socjalni posiadający tytuł specjalisty pracy socjalnej

(3 osoby) i starszego pracownika socjalnego (2 osoby). Wśród pozostałych pracowników GOPS jest jeden asystent rodziny.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Mielec realizował również Projekty systemowe współfinansowane przez Europejski Fundusz Społeczny (EFS).

W roku 2012 realizowany był jeden Projekt, w którym uczestniczyło 25 osób. Kwota środków wydatkowanych z EFS wyniosła 167 252zł.

W roku 2013 w realizowanym Projekcie uczestniczyło 18 osób, a koszt tego projektu pokryty ze środków EFS wyniósł 170 281zł.

Projekt był również realizowany w roku 2014. Beneficjentami tego projektu było 18 osób, a jego koszt to 172 649zł.

Realizowane w latach 2012 – 2014 projekty to „Czas na aktywność w Gminie Mielec” i „Samorządowe spółdzielnie socjalne miejscem pracy dla długotrwale bezrobotnych”.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu brał udział w konkursach ogłoszonych i finansowanych przez MPiPS pod nazwą „Resortowy Program wspierania rodziny i pieczy zastępczej”. W roku 2012 w konkursie uczestniczyło 20 osób, a w roku 2014 – 50 osób.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizował też Program Przeciwdziałaniu Przemocy w Rodzinie na lata 2011 – 2015 dla Gminy Mielec pod nazwą „Bezpieczna rodzina – bezpieczna gmina”. W programie tym w roku 2012 uczestniczyło 150 osób, a w roku 2014 było 93 uczestników.

B. DIAGNOZA I ANALIZA WYBRANYCH PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE MIELEC.

Diagnozę problemów społecznych opracowano analizując przyczyny trudnej sytuacji osób i rodzin, które korzystają z pomocy i wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Mielec. Z powodu określonych trudności, takich jak bezrobocie, ubóstwo, niepełnosprawność czy bezradność rodziny te zagrożone są marginalizacją i wykluczeniem ze społeczności Gminy Mielec. Jedynie dobrze prosperująca społeczność nie doświadcza takich trudności i obywa się bez wspierania ze strony instytucji pomocy społecznej w dążeniu do realizacji swoich planów i zamierzeń oraz zaspokajaniu swoich potrzeb.

Omówiono przede wszystkim problemy społeczne, które dotyczą największej liczby osób i rodzin – mieszkańców Gminy Mielec i które jednocześnie są powodami przyznawania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu.

1. Ubóstwo.

1.1. Zdefiniowanie podstawowych pojęć i najważniejsze założenia:

Na potrzeby prezentowanego opracowania przyjęto następujące definicje ubóstwa:

Według prof. Ryszarda Szefenberga „*Ubóstwo to sytuacja względnie trwałego i niedobrowolnego niskiego poziomu zaspokojenia jednej, kilku lub wszystkich uniwersalnych i podstawowych potrzeb człowieka*”.⁹

„*Ludzie żyją w ubóstwie jeżeli ich dochód i zasoby są tak niskie, że uniemożliwia im to osiągnięcie poziomu życia uznawanego w ich społeczeństwie za minimalnie akceptowalny. Ze względu na ubóstwo mogą oni doznawać wielu problemów począwszy od bezrobocia, niskiego dochodu, złych warunków mieszkaniowych, nieodpowiedniej opieki zdrowotnej i przeszkód w dostępie do edukacji ustawicznej, kultury, sportu i rekreacji. Są oni często wykluczeni i zmarginalizowani w stosunku do aktywności (gospodarczych, społecznych i kulturalnych), które są normą dla innych, a ich dostęp do praw podstawowych może być ograniczony*”.¹⁰

Nie ma uniwersalnej definicji ubóstwa. Osoba uboga w jednym kraju Europy będzie uznana za całkiem zamożną w wielu krajach trzeciego Świata. Dlatego ubóstwo musi być mierzone w skali konkretnego kraju, wyznaczając granice ubóstwa.

Przy czym, granic ubóstwa określanych w Polsce jest kilka i oblicza je Instytut Pracy i Spraw Socjalnych.

Najostrzejszą granicą ubóstwa jest tzw. minimum egzystencji (zwane też skrajnym ubóstwem). W roku 2012 minimum egzystencji wynosiło dla osoby samotnej 519 zł, zaś dla rodziny 4-osobowej 1401 zł.¹¹

Z kwestią ubóstwa związane jest również pojęcie minimum socjalnego.

Minimum socjalne to najniższy koszt dóbr i usług niezbędnych do zaspokojenia potrzeb biologicznych i elementarnych, tzw. „potrzeb wyższego rzędu”. Minimum socjalne wyznacza górną granicę ubóstwa.¹²

Minimum socjalne jest wartością ustalonego koszyka dóbr i usług – uznanych za niezbędne do zaspokojenia podstawowych potrzeb człowieka. Do potrzeb tych zaliczono:

- żywność,
- mieszkanie (w tym wyposażenie i eksploatacja),
- oświata i wychowanie,
- kulturę,
- odzież i obuwie,
- leki,
- higiena,
- sport i wypoczynek,

9 www.capan.org.pl

10 tamże

11 Opracowano na podstawie publikacji: Ubóstwo w Polsce w świetle badań GUS, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2013

12 Red. S.Golinowski, Polska bieda. Kryteria, ocena, przeciwdziałanie, Warszawa 1996r.

- transport,
- pozostałe wydatki, czyli rezerwę wydatkową od 4-8% wszystkich wydatków, uzależnioną od liczebności gospodarstwa domowego¹³

29 grudnia 2005r. została wydana Ustawa o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”.

„Celem tego programu jest:

wsparcie gmin w wypełnianiu zadań własnych o charakterze obowiązkowym w zakresie dożywiania dzieci oraz zapewnienie posiłku osobom jego pozbawionym (...);

długofalowe działanie w zakresie poprawy stanu zdrowia dzieci i młodzieży poprzez ograniczenie zjawiska niedożywienia;

poprawa poziomu życia osób i rodzin o niskich dochodach”¹⁴

W ramach tego programu realizowane są działania „(..) w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych”¹⁵

1.2. Rozmiary ubóstwa:

Z dostępnych danych wynika, że w latach 2011 i 2012w Polsce poniżej minimum egzystencji żyło 6,8% obywateli. Ubóstwo skrajne było w roku 2012 ponad dwukrotnie większe na wsi (10,6%) niż w mieście (4,3%). Skrajne ubóstwo dotyczyło najczęściej osób bezrobotnych (wskaźnik dla tej grupy osób wynosił aż 22,6%), następnie rencistów (wskaźnik – 12,1%) i rolników (wskaźnik – 11,1%).¹⁶

Zasięg ubóstwa skrajnego w 2014 roku dotyczył 7,4% ogółu gospodarstw domowych i w poszczególnych województwach był zróżnicowany. Najmniejszy był w województwie śląskim – dotyczył 4,7% gospodarstw domowych, zaś największy był w województwie warmińsko-mazurskim – dotyczył 14,8% gospodarstw domowych i w województwie świętokrzyskim – 12,2% gospodarstw domowych.

W województwie podkarpackim skrajne ubóstwo dotyczyło 8,7% gospodarstw domowych.¹⁷

Kolejnym progiem dochodowym jest ustawowa granica ubóstwa. Jest to kwota dochodów, która zgodnie z aktualnie obowiązującą ustawą o pomocy społecznej uprawnia do ubiegania się o przyznanie świadczenia pieniężnego. W 2012 roku ustawowa granica ubóstwa wynosiła – dochód - 456 zł netto na osobę w rodzinie i 542

13 J. Auleytner, K. Głębińska, Polityka społeczna – pomiędzy opiekuńczością a pomocniczością, WSP TWP, Warszawa 2000r.

14 Ustawa o ustanowieniu programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” z 25 grudnia 2005 r Art.2

15 tamże

16 Opracowano na podstawie publikacji „Ubóstwo w Polsce w świetle badań GUS”, główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2013

17 Przytoczone dane za „Ubóstwo ekonomiczne w Polsce w 2014 roku”, Główny Urząd Statystyczny, Warszawa 2015r.

zł netto dla osoby samotnej.¹⁸ Od 1 października 2015r. uległa zmianie i wynosi – dochód - 514 zł netto na osobę w rodzinie i 634 zł netto dla osoby samotnej.

Jak wynika ze sprawozdań Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu ubóstwo było jedną z przyczyn trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, które otrzymywały pomoc tej jednostki. W roku 2013 spośród 265 rodzin dla 124 rodzin (46,79% ogółu) powodem skorzystania ze świadczeń było ubóstwo. Takich rodzin w 2014 roku było 100 (41,49% ogółu rodzin korzystających z pomocy, a 2015 roku 116 (49,78% ogółu rodzin korzystających z pomocy).¹⁹

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu intensywnie włącza się w realizację programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”.²⁰

1.3. Konkluzje:

- Ubóstwo jest w okresie ostatnich trzech lat jednym z głównych powodów korzystania osób i rodzin z pomocy społecznej. Są to osoby i rodziny, których dochód jest poniżej ustawowej granicy ubóstwa.
- Należałoby dokonać pełnej diagnozy i analizy problemu ubóstwa w Gminie Mielec. W diagnozie i analizie tego problemu społecznego konieczne jest określenie przyczyn ubóstwa a także jego skutków. Dobrze byłoby określić jakie grupy społeczne w społeczności Gminy Mielec dotyczy ubóstwo oraz dokonać charakterystyki rodzin ubogich.
- Klientami instytucji pomocy społecznej są również osoby i rodziny biedne (nie ubogie), których dochód przekracza ustawową granicę ubóstwa, ale jest on tak niski, że nie pozwala tym osobom i rodzinom zaspokoić tak zwane niezbędne potrzeby (związane np. z wysokimi kosztami leczenia, wysokimi kosztami utrzymania mieszkania itd.). Prawdopodobnie wśród klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu są tacy – szczególnie w grupie osób i rodzin otrzymujących zasiłki celowe specjalne. Należałoby określić jak duża jest grupa osób i rodzin biednych, które również wymagają wsparcia (często materialnego) Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu.

18 Ustawa o pomocy społecznej z 12 marca 2004 r. z późniejszymi zmianami. Analiza powodów korzystania z pomocy GOPS w Mielcu znajduje się w części A „Wprowadzenie” na str. od 10 do 14 prezentowanej Strategii.

19 Sprawozdania GOPS za lata 2013,2014 i 2015r.

20 Omówienie realizacji Programu umieszczono w części A „Wprowadzenie na str. 27 niniejszej Strategii.

2. Bezrobocie.

2.1. Zdefiniowanie podstawowych pojęć i najważniejsze założenia:

Ważnym problemem społecznym w Gminie Mielec jest bezrobocie. W „Powiatowej Strategii Problemów Społecznych w Powiecie Mieleckim na lata 2016 – 2022” określono, że *„bezrobocie polega na tym, że pewna część ludzi zdolnych do pracy i poszukujących jej nie znajduje zatrudnienia”*.²¹

Zgodnie z Ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy – bezrobotny ” „ (...)to osoba niezatrudniona i nie wykonująca innej pracy, nie ucząca się w systemie dziennym oraz osoba, bezpośrednio przed rejestracją (w Powiatowym Urzędzie Pracy) jako bezrobotna, była zatrudniona nieprzerwanie na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez okres co najmniej 6 miesięcy.”²²

Stopa bezrobocia to liczba osób bezrobotnych podzielona przez liczbę osób aktywnych zawodowo w danej kategorii ludności.²³

Bezrobocie, przyczyniając się do zubożenia materialnego, w bezpośredni sposób wpływa na poziom życia osób i rodzin. Skutki ekonomiczne i społeczne bezrobocia to przede wszystkim:

- pogorszenie się sytuacji materialnej aż do ubóstwa włącznie,
- pogorszenie stanu zdrowia,
- wykluczenie społeczne i izolacja społeczna,
- zwiększenie się ryzyka zaistnienia patologii życia społecznego (przestępczość, agresja, nałogi),
- duża ilość wolnego czasu,

Jednym z pierwszych skutków utraty pracy jest obniżenie standardu życia rodziny, także wtedy, gdy otrzymywane są świadczenia kompensujące płacę. Sytuacja materialna osób i rodzin z dysfunkcją bezrobocia zależy od standardu ich życia w czasie zatrudnienia, a zwłaszcza od zgromadzonych dóbr trwałego użytku, oszczędności ale również posiadanych długów.

W najbardziej dramatycznej sytuacji są osoby i rodziny świadczeniobiorców pomocy społecznej, które mimo że pracowały, od dawna korzystały z systemu wsparcia materialnego z powodu np. niskich dochodów, niepełnosprawności czy złego stanu zdrowia. Trudności finansowe w takich rodzinach prowadzą do drastycznych ograniczeń wydatków nawet na podstawowe potrzeby bytowe.

Problem bezrobocia dotyczy nie tylko osoby nim dotkniętej, lecz także całej rodziny. Pogorszenie funkcjonowania rodziny jest proporcjonalne do okresu pozostawania bez pracy i często przejawia się problemami opiekuńczo-wychowawczymi, przemocą, zanikiem autorytetu rodzicielskiego- co może doprowadzić do rozpadu rodziny.

21 Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Mieleckim na lata 2016 – 2022.

22 Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy z 20.04.2004r., tekst jednolity.

23 Dz. U. z 2015r. poz.149, z późniejszymi zmianami.

Działania, podejmowane przez różne instytucje i organizacje dla rozwiązywania problemu bezrobocia są obecnie zintegrowane. Programy ograniczające skutki bezrobocia czy też skierowane na zmniejszenie poziomu bezrobocia prowadzone są zarówno na poziomie lokalnym jak i regionalnym czy ogólnokrajowym.

2.2. Rozmiary bezrobocia w Gminie Mielec:

Bezrobocie jest w Gminie Mielec problemem społecznym, który dotyczy znacznej liczby mieszkańców, chociaż jest ono z roku na rok mniejsze. Wśród rodzin objętych pomocą społeczną – rodziny, w których występuje dysfunkcja bezrobocia stanowi najliczniejszą grupę. Bezrobocie było przyczyną trudnej sytuacji życiowej dla 166 rodzin korzystających ze świadczeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu w roku 2013 (co stanowiło 62,64% ogółu korzystających z pomocy). W roku 2014 dysfunkcja ta dotyczyła 133 rodzin (55,18% ogółu), a w 2015 roku bezrobocie dotyczyło 129 rodzin (55,36% ogółu).

Z opracowań udostępnionych przez Powiatowy Urząd Pracy wynika, że stopa bezrobocia w Powiecie Mieleckim wynosiła w roku 2013 – 13,7% a w roku 2014 – 11,4%.

Poziom bezrobocia w Powiecie Mieleckim w roku 2015 (w okresie 11 miesięcy) na tle sytuacji w Polsce oraz w Województwie Podkarpackim prezentuje Tabela Nr 16.

Tabela Nr 16: Poziom bezrobocia w Powiecie Mieleckim za 11 miesięcy w roku 2015 na tle Polski i Województwa Podkarpackiego.

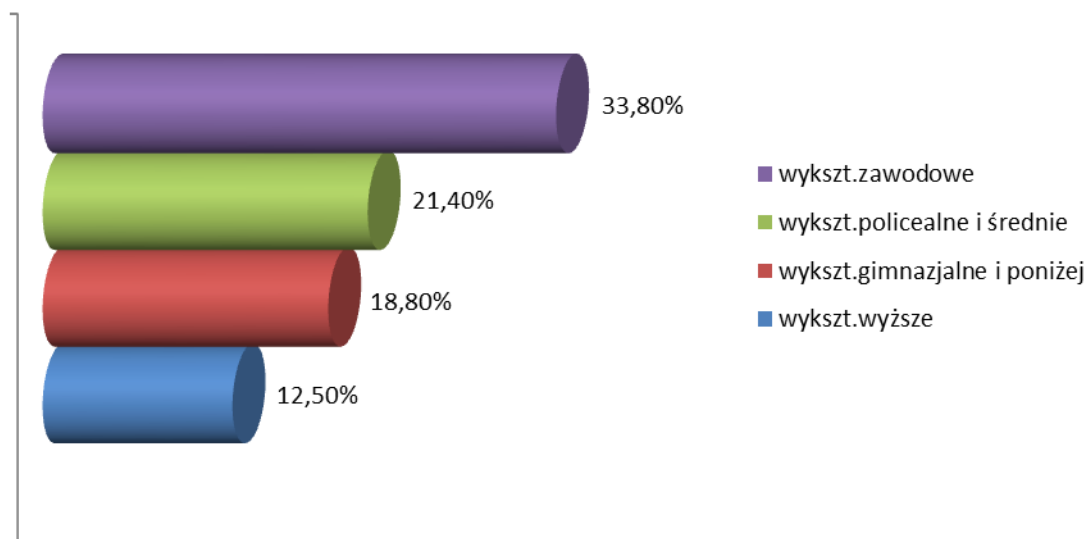
miesiąc	Powiat Mielecki			
	Stopa bezrobocia Polska	Stopa bezrobocia Woj. Podkarpackie	Stopa bezrobocia pow.mielecki	Liczba osób bezrobotnych (w tysiącach)
Styczeń	11,9%	15,2%	11,3%	7,5
Luty	11,9%	15,2%	11,3%	7,5
Marzec	11,5%	14,8%	11,0%	7,2
Kwiecień	11,1%	14,2%	10,6%	7,0
Maj	10,7%	13,6%	10,2%	6,7
Czerwiec	10,2%	13,0%	9,9%	6,4
Lipiec	10,0%	12,9%	10,0%	6,5
Sierpień	9,0%	12,9%	10,7%	7,0
Wrzesień	9,7%	12,8%	10,6%	7,0
Październik	9,6%	12,7%	10,6%	7,0
listopad	9,6%	12,9%	10,7%	7,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mielcu.

Jak wynika z Tabeli Nr 16, w każdym z miesięcy 2015 roku stopa bezrobocia w Powiecie Mieleckim była niższa niż w analogicznym okresie w całym Województwie Podkarpackim. W niektórych miesiącach (od stycznia do czerwca) stopa bezrobocia w Powiecie Mieleckim była niższa niż stopa bezrobocia w Polsce. Najniższe bezrobocie zanotowano w Powiecie Mieleckim w czerwcu 2015 roku.

Warto jeszcze , dla przykładu przedstawić grupę osób bezrobotnych w Powiecie Mieleckim w roku 2014, uwzględniając wykształcenie tych osób. Kwestię tę prezentuje Wykres Nr 2.

Wykres Nr 2: Wykształcenie osób bezrobotnych w 2014r. w Powiecie Mieleckim.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mielcu..

Jak wynika z analizy danych zawartych w Wykresie Nr 2 największą grupą wśród ogółu osób bezrobotnych w roku 2014 stanowiły osoby z wykształceniem zawodowym – aż ponad 33% ogółu osób bezrobotnych. Najmniejszą grupę stanowiły osoby legitymujące się wyższym wykształceniem – 12,5% ogółu bezrobotnych. Ciekawe jest to, że tylko 18,8% osób bezrobotnych miało wykształcenie gimnazjalne i poniżej. Według danych udostępnionych przez Powiatowy Urząd Pracy, wśród osób bezrobotnych w roku 2014 najliczniejszą grupę stanowiły osoby w wieku: 18 – 24 lata i 25 – 34 lata. Osoby z tych grup wiekowych stanowiły 50,7% ogółu bezrobotnych.

Liczbę osób bezrobotnych w Powiecie Mieleckim i Gminie Mielec w poszczególnych miesiącach w roku 2015 z uwzględnieniem liczby kobiet bezrobotnych i liczby osób z prawem zasiłku przedstawia Tabela Nr 17.

Tabela Nr 17: Liczba osób bezrobotnych w Powiecie Mieleckim i Gminie Mielec w poszczególnych miesiącach 2015 roku z uwzględnieniem osób z prawem do zasiłku i bezrobotnych kobiet.

Miesiąc 2015 roku	Powiat Mielecki				Gmina Mielec			
	L. osób bezrob. ogółem	W tym kobiet	Z prawem do zasiłku ogółem	Z prawem do zasiłku kobiet	L. osób bezrob. ogółem	W tym kobiet	Z prawem do zasiłku ogółem	Z prawem do zasiłku kobiet
Styczeń	7479	3882	993	518	707	386	111	66
Luty	7474	3851	980	508	685	374	99	58
Marzec	7226	3700	913	463	658	356	82	44
Kwiecień	6950	3639	889	455	645	355	82	42
Maj	6664	3510	785	405	647	355	82	43
czerwiec	6425	3373	807	417	621	337	95	53
Lipiec	6520	3459	801	430	620	347	91	53
Sierpień	7041	3631	1090	496	675	359	123	57
Wrzesień	7000	3616	1046	474	676	359	118	50
Październik	6964	3614	1006	469	659	349	110	43
Listopad	7034	3679	1052	514	683	358	113	47
Grudzień	7114	3692	1091	502	671	350	120	46
OGÓLEM:	83891	43646	11453	5651	7947	4728	1226	602

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mielcu.

Z analizy danych zawartych w tabeli nr 17 wynika że w 2015 roku w Powiecie Mieleckim było 83 891 osób bezrobotnych, z czego prawie 9,5% (7947 osób) stanowili mieszkańcy Gminy Mielec. Wśród ogółu osób bezrobotnych w Powiecie Mieleckim było 52% kobiet (43 646 osób). Wśród osób bezrobotnych w Gminie Mielec więcej niż w Powiecie Mielec bo aż 59% - 4 728 osób stanowiły kobiety. Wśród bezrobotnych w Powiecie Mieleckim 13,6% - 11 453 osoby miało prawo do zasiłku. W Gminie Mielec osób bezrobotnych mających prawo do zasiłku było 15,4% (1 226 osób). Wśród bezrobotnych kobiet prawo do zasiłku miało 12,94% (5 651) w Powiecie Mieleckim zaś w Gminie Mielec takich kobiet było 12,7% (602 osoby).

Warto przytoczyć jeszcze jedną informację Powiatowego Urzędu Pracy w Mielcu. Co miesiąc Powiatowy Urząd Pracy w Mielcu posiada oferty pracy dla osób bezrobotnych. I tak na przykład - w styczniu 2015 roku było w powiatowym Urzędzie

Pracy w Mielcu 280 ofert pracy dla osób bezrobotnych – czyli średnio na jedną ofertę pracy przypadało 27 osób bezrobotnych.

2.3. Konkluzje:

Bezrobocie jest częstą przyczyną trudnej sytuacji osób i rodzin w Gminie Mielec i jest powodem korzystania ze świadczeń Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej dla największej liczby świadczeniobiorców. Problem ten rodzi wiele negatywnych skutków zarówno dla osoby bezrobotnej jak i jej rodziny i społeczności lokalnej.

Rozwiązywanie problemu bezrobocia wymaga zintegrowanych działań różnych instytucji i organizacji zainteresowanych kwestią bezrobocia na poziomie lokalnym (gminy, powiatu) jak i regionalnym..

Konieczna jest:

- Stała współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu z Powiatowym Urzędem Pracy w zakresie upowszechniania informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach oraz ofertach pracy dla bezrobotnych mieszkańców Gminy Mielec.
- Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych przez umożliwienie podjęcia pracy w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych.
- Edukacja i aktywizacja bezrobotnych kobiet mająca na celu ułatwienie im dostępu do rynku pracy.
- Wspieranie rynku pracy i promocja zatrudnienia młodzieży.

3. Długotrwała lub ciężka choroba

3.1. Zdefiniowanie podstawowych pojęć i najważniejsze założenia:

Długotrwała choroba określana jest też jako choroba przewlekła, nieuleczalna, wrodzona.

Komisja Chorób Przewlekłych przy Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) zdefiniowała, że choroba przewlekła to „(...) wszelkie zaburzenia lub odchylenia od normy, które mają jedną lub więcej z następujących cech charakterystycznych: są trwałe, pozostawiają po sobie inwalidztwo, spowodowane są nieodwracalnymi zmianami patologicznymi, wymagają specjalnego postępowania rehabilitacyjnego albo według wszelkich oczekiwań wymagać będą długotrwałego okresu nadzoru, obserwacji czy opieki.”²⁴

Przyjmuje się, że długotrwała (przewlekła choroba) musi trwać co najmniej 6 miesięcy, a zaświadczenie o tej chorobie wydaje lekarz.²⁵

Brak jest definicji o ciężkiej chorobie. Jednak różne instytucje (przede wszystkim ubezpieczeniowe) posługują się wykazem chorób uznawanych za ciężkie.

Człowiek w swoim życiu ciągle narażony jest na utratę zdrowia, a powody tego są różne. Czasem choroby są skutkiem niedbałości o własne zdrowie, czasami efektem sytuacji i warunków życia w rodzinie, często jednak pojawiają się w okresie starości. Zaznaczyć trzeba, że sama starość nie jest problemem społecznym ani chorobą, choć zdrowie w tym okresie życia człowieka bywa coraz słabsze. W wieku powyżej 85 lat, od 80% do 90% osób wymaga pomocy i opieki bardzo często. Procesu starzenia się społeczeństwa nie można zahamować ale można rozpocząć edukację oraz wypełnić życie satysfakcjonującą aktywnością społeczną aż do późnej starości. Aktywność jest czynnikiem najskuteczniej hamującym starcze zniedołężnienie i zapewnia samodzielność przez długie lata w późnym okresie życia.

Pomoc i opiekę osobom przewlekłe chorym powinna świadczyć przede wszystkim rodzina. Choć czasami tej rodziny brak lub choroba dezorganizuje życie rodziny i wtedy potrzebne jest jej wsparcie socjalne i psychologiczne.

Jednak kiedy rodziny nie ma lub kiedy rodzina nie może, a czasem nie chce, opiekować się chorą osobą – niezbędne jest organizowanie pomocy i opieki przez pomoc społeczną.

Najlepszą, najefektywniejszą i stosunkowo tanią formą wsparcia w środowisku zamieszkania osoby chorej i/lub starszej jest organizowanie usług opiekuńczych w domu.

Kiedy osoba chora wymaga całodobowej opieki organizowana jest pomoc instytucjonalna – w domu pomocy społecznej, w tym również w rodzinnym domu pomocy.

24 Strona internetowa pl.wikipedia.org

25 Ustawa o pomocy społecznej z komentarzem. (w:) Praca socjalna, Nr 4 z 2004r.

3.2. Rozmiary problemu długotrwałej lub ciężkiej choroby:

Z wielu opracowań, ale też wypowiedzianych publicznie opinii wynika, że stan zdrowia polskiego społeczeństwa jest niezadowolający i znacznie gorszy niż w innych krajach Unii Europejskiej. Często dostęp do specjalistycznej pomocy medycznej jest trudny zazwyczaj z powodu małej liczby specjalistów i przeciążeniu ich pracą. Z udostępnionych materiałów, na podstawie których budowana była Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Mielec, trudno określić jaki jest stan zdrowia mieszkańców tej gminy.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Mielcu wynika, że długotrwała lub ciężka choroba jest dużym problemem społecznym w Gminie Mielec. W roku 2013 choroba była przyczyną trudnej sytuacji życiowej dla 44,90% rodzin korzystających z pomocy – czyli dla 119 rodzin. W roku 2014 trudność ta dotyczyła już 137 rodzin korzystających z pomocy – co stanowiło 56,84% ogółu rodzin. W 2015 roku długotrwała i ciężka choroba była trudnością występującą w 145 rodzinach (co stanowi 62,23% ogółu rodzin korzystających z pomocy GOPS w Mielcu.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej organizuje dla osób, których stan zdrowia tego wymaga usługi opiekuńcze w ich miejscu zamieszkania. Podopiecznymi są głównie osoby starsze. W roku 2013 takie usługi opiekuńcze organizowane były dla 8 osób i wydano na tę formę opieki 83 118 zł. W roku 2014 usługi opiekuńcze świadczone były dla 10 osób a koszt ich organizacji wynosił 80 528 złotych. W 2015 roku 7 osób objętych było usługami opiekuńczymi i wydatkowano na ten cel 81 662 zł. Niektórzy z chorych – głównie starszych mieszkańców Gminy Mielec przebywali w Domach Pomocy Społecznej. W 2013 roku takich osób było 13, a odpłatność Gminy za ich pobyt w Domu Pomocy Społecznej wynosił 241 798 zł. W roku 2014 Gmina Mielec wydatkowała 268 939 zł za pobyt 17 osób w Domu Pomocy Społecznej, zaś w 2015 roku w Domu Pomocy Społecznej przebywało 11 osób i wydatkowano na ten pobyt kwotę 237 366 zł.

3.3. Konkluzje:

Postuluje się, aby w miarę możliwości przeprowadzić badania dotyczące stanu zdrowia mieszkańców Gminy Mielec. W ramach tych badań ważne jest zebranie i opracowanie danych dotyczących chorób, które najczęściej dotyczą mieszkańców Gminy Mielec.

Starzenie się społeczeństwa ma tendencje wzrostowe – dlatego działania gminy powinny być nakierowane na działalność klubów seniora oraz zapewnienie usług opiekuńczych dla osób przewlekle chorych w miejscu ich zamieszkania. Pozwoli to tym osobom jak najdłużej przebywać w swoim środowisku zamieszkania mimo złego stanu zdrowia.

Konieczne jest:

- Świadczenie usług opiekuńczych (również sąsiedzkich) w miejscu zamieszkania u osób, które ze względu na wiek lub chorobę wymagają takiej pomocy.
- Zorganizowanie klubów seniora w Gminie Mielec.
- Zapewnienie całodobowej opieki dla osób takiej opieki wymagających poprzez umieszczanie tych osób w funkcjonujących poza Gminą Mielec Domach Pomocy Społecznej lub też rozważenie możliwości uruchomienia w przyszłości własnego Domu Pomocy Społecznej w Gminie Mielec.

4. Niepełnosprawność

4.1. Zdefiniowanie podstawowych pojęć oraz najważniejsze założenia:

Niepełnosprawność jest definiowana w różny sposób. Dla charakterystyki niepełnosprawności w prezentowanej Strategii proponuje się zwrócić uwagę na trzy definicje.

Dwie pierwsze związane z pojęciem niepełnosprawności są przyjęte przez Światową Organizację Zdrowia – WHO.

„Niepełnosprawność – to każda utrata sprawności lub nieprawidłowość w budowie czy funkcjonowaniu organizmu pod względem psychologicznym, psychofizycznym lub anatomicznym.”²⁶

„Niepełnosprawność (disability) – to każde ograniczenie bądź niemożność (wynikająca z niesprawności) prowadzenia aktywnego życia w sposób lub zakresie uznawanym za typowe dla człowieka.”²⁷

Trzecia z definicji niepełnosprawności wypracowana została w oparciu o Ustawę o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnieniu osób niepełnosprawnych i przyjęta w „Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Mieleskim na lata 2015 – 2022”. Brzmi ona następująco: niepełnosprawność *„(...) to trwała lub okresowa niezdolność do wypełnienia ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodująca niezdolność do pracy.”²⁸*

Można też przyjąć jedną z wielu definicji osoby niepełnosprawnej: *„Niepełnosprawna jest osoba, której stan zdrowia fizycznego lub/i psychicznego powoduje trwale lub długotrwałe utrudnienie, ograniczenie lub uniemożliwienie udziału w stosunkach społecznych i wypełnienie ról według przyjętych kryteriów i obowiązujących norm.”²⁹*

Osoby niepełnosprawne identyfikuje się na podstawie kryterium prawnego. Konieczne jest więc posiadanie przez osobę niepełnosprawną orzeczenia potwierdzającego niepełnosprawność. Może ona być zdiagnozowana przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, KIZ, lekarza orzecznika ZUS lub Komisję Lekarską podległą MON lub MSWiA.

System wspierania (opieki, pomocy) osobę niepełnosprawną powinien:

- rozpoznać przyczyny niepełnosprawności,
- zdiagnozować wszystkie potrzeby i oczekiwania osoby niepełnosprawnej,
- wprowadzić długofalową i wielopłaszczyznową pomoc i terapię zmniejszającą skutki niepełnosprawności.

Podejmując działania na rzecz osób niepełnosprawnych trzeba pamiętać, że:

- Osoby niepełnosprawne mają prawo do samodzielnego, niezależnego i aktywnego życia w rodzinie i społeczności lokalnej.

26 Na stronie internetowej: www.unic.un.org.pl

27 tamże

28 „Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Mieleskim na lata 2015 - 2022”

29 Definicja została wypracowana przez Zespół powołany przy Pełnomocniku ds. Osób Niepełnosprawnych

- Różne formy wspierania i działania podejmowane na rzecz osób niepełnosprawnych muszą uwzględniać prawo tych osób do dokonywania samodzielnych wyborów życiowych. Muszą one być prowadzone z poszanowaniem godności osobowej i suwerenności osób niepełnosprawnych.
- Osoby niepełnosprawne mają prawo do uzyskania pomocy i niezbędnych środków dla wyrównania szans w korzystaniu z przysługujących im praw.
- Sens życia człowieka niepełnosprawnego nie różni się co do istoty w stosunku do życia człowieka sprawnego. Niepełnosprawność nie stanowi wyróżnika sensu życia. Sens życia zależy od trudu włożonego w spełnienie siebie jako człowieka.
- Na rzecz środowisk osób niepełnosprawnych podejmuje się w Polsce wiele działań. Obserwuje się też w ostatnich latach znaczną poprawę statusu osób niepełnosprawnych. Mimo to, osoby niepełnosprawne w dalszym ciągu są grupą społeczną, która jest zagrożona wykluczeniem społecznym i marginalizacją.

4.2. Rozmiary problemu niepełnosprawności.

Brak jest informacji koniecznych do określenia ile osób niepełnosprawnych jest mieszkańcami Gminy Mielec. Na podstawie, szacunkowych zresztą danych, dotyczących Powiatu Mieleckiego można tylko przypuszczać jak duża liczbowo jest to grupa mieszkańców Gminy. Według ostatniego Narodowego Spisu Powszechnego szacuje się, że w Powiecie Mieleckim żyje ponad 9 tysięcy osób niepełnosprawnych.

Jeżeli chodzi o wsparcie osób niepełnosprawnych to z danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Mielcu wynika, że wnioski o pomoc w 2013 roku złożyły 1934 osoby, natomiast wsparcie w ramach rehabilitacji zawodowej i społecznej otrzymało 1807 osób. W roku 2014 wnioski o pomoc złożyło więcej osób bo 2127, a wsparcie otrzymało mniej osób niż w poprzednim roku, bo tylko 1686 osób.

Warto też wspomnieć o tym, że opracowany jest Powiatowy Program działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych w Powiecie Mieleckim na lata 2014 – 2020. W programie tym sformułowano cele i określono działania jakie powinny być realizowane w Powiecie Mieleckim dla zaspokojenia potrzeb i oczekiwań osób niepełnosprawnych. Bardzo ważną placówką dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej jest Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Mielcu, w którym zorganizowane są:

- wczesne wspomaganie rozwoju dziecka,
- szkoła podstawowa specjalna,
- gimnazjum specjalne,
- zasadnicza szkoła zawodowa specjalna,
- szkoła przysposabiająca do pracy,
- internat.

Z dostępnych materiałów nie było możliwe uzyskanie pełniejszych informacji dotyczących rozmiarów problemu niepełnosprawności w Gminie Mielec. Dane

dotyczą głównie Powiatu Mieleckiego, ale wśród jego niepełnosprawnych mieszkańców są również ci, którzy są mieszkańcami Gminy Mielec.

Natomiast rozpoznany jest problem niepełnosprawności jako przyczyna trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu.

W roku 2013 niepełnosprawność była przyczyną trudnej sytuacji życiowej dla 88 rodzin (33,20% ogółu korzystających z pomocy). W roku 2014 rodzin w których występowała niepełnosprawność było już 101 (41,90% ogółu rodzin) a 2015 roku dysfunkcja ta dotyczyła 116 rodzin (49,78% ogółu rodzin korzystających z pomocy).

4.3. Konkluzje:

Wydaje się konieczne podjęcie następujących działań:

- Dla pełnego opisu problemu niepełnosprawności w Gminie Mielec konieczne jest zebranie wszystkich dostępnych informacji na temat liczby niepełnosprawnych osób - mieszkańców gminy.
- Zdiagnozowanie ich potrzeb i oczekiwań oraz ich funkcjonowania w życiu społecznym i zawodowym.
- Należałoby też przeprowadzić badania na temat integracji osób niepełnosprawnych ze społecznością Gminy Mielec.
- Konieczne wydaje się pogłębienie współpracy wszystkich instytucji i organizacji w Gminie Mielec, które organizują i prowadzą pomoc osobom niepełnosprawnym.

5. Bezradność rodzin w sprawowaniu opieki i wychowaniu dzieci oraz prowadzeniu gospodarstwa domowego.

5.1. Zdefiniowanie podstawowych pojęć i najważniejsze założenia:

W teorii pracy socjalnej określono, że przede wszystkim bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz sprawowaniu opieki i wychowywaniu dzieci dotyczy osób które mając pewien określony status w rodzinie, a nie wypełniają roli przypisanej temu statusowi. Mając status rodzica (matki, ojca) w rodzinie osoba nie prezentuje wartości, postaw, kompetencji przypisanych temu statusowi. Rodziny takie definiowane są najczęściej jako rodziny „nie w pełni socjalizowane”, wieloproblemowe, dysfunkcyjne.

Wśród tych rodzin wyróżniamy:

- Rodziny nieprzewidujące – są to rodziny zależne i bierne, upatrujące przyczyn swojej trudnej sytuacji życiowej na zewnątrz rodziny. Członkowie tych rodzin są często niedojrzali i infantylni.
- Rodziny aspołeczne – to rodziny żądające pomocy, egocentryczne i roszczeniowe.

Rodzice w rodzinach w których występuje dysfunkcja bezradności:

- nie posiadają podstawowych umiejętności koniecznych do prowadzenia gospodarstwa domowego, takich jak: przygotowanie odpowiednich posiłków, utrzymanie w czystości mieszkania i sprzętów w mieszkaniu, gospodarowanie funduszami,
- nie potrafią skutecznie oddziaływać wychowawczo na swoje dzieci i nie potrafią zaspokoić nawet podstawowych potrzeb swoich dzieci,
- nie współpracują z takimi instytucjami jak szkoła, ośrodek pomocy społecznej w zakresie zaspokojenia niezbędnych potrzeb rodziny.

Rodziny mieszkające w Gminie Mielec, których przyczyną trudnej sytuacji życiowej jest bezradność w prowadzeniu gospodarstwa domowego i sprawach opiekuńczo – wychowawczych wymagają szczególnej troski ze strony Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu. Przede wszystkim ze względu na to, że członkami tych rodzin są dzieci, a zaspokojenie ich potrzeb jest bardzo ważne.

Są to rodziny, w których prowadzona jest praca socjalna z zastosowaniem odpowiedniego podejścia jakim jest socjalizacja. Przy czym zauważyć należy, że socjalizacja jest procesem i stosowanie tego podejścia wymaga długiego okresu czasu – nieraz nawet kilku lat. Często rodziny, w których występuje bezradność wymagają terapii rodzinnej, poradnictwa rodzinnego i zaangażowania specjalistów takich jak: pedagog, psycholog, socjoterapeuta.

Z praktyki pracy socjalnej wynika, że źródła omawianej tutaj bezradności mogą być bardzo różne.

Często związana jest ona z niepełnosprawnością czy złym stanem zdrowia osób bezradnych. Czasami źródłem bezradności są uzależnienia – np. alkoholizm.

Bywa też, że źródłem bezradności jest powielanie negatywnych wzorców funkcjonowania rodziny w kolejnych pokoleniach.

Dość często również powodem nie nabycia umiejętności prawidłowego wypełniania ról w rodzinie jest wcześniejsze wychowywanie się poza rodziną – w zastępczych formach opieki.

5.2. Rozmiary problemu bezradności w Gminie Mielec.

Trudno określić ile rodzin mieszkających w Gminie Mielec dotyczy kwestia bezradności w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego.

Z udostępnionych danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu wynika, że problem ten nie dotyczy dużej grupy rodzin, które otrzymują wsparcie tej jednostki społecznej.

W roku 2013 bezradność dotyczyła 32 rodzin, co stanowi 12,07% wszystkich rodzin korzystających ze wsparcia GOPS w Mielcu. Większość tych rodzin – bo aż 20 to były rodziny niepełne, a 6 rodzin były rodzinami wielodzietnymi.

W roku 2014 bezradność była przyczyną trudnej sytuacji życiowej dla 31 rodzin (12,86% ogółu rodzin – klientów pomocy społecznej), w tym dotyczyła 19 rodzin niepełnych i 7 rodzin wielodzietnych.

W 2015 roku bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego była przyczyną trudnej sytuacji 30 rodzin (co stanowi 12,87% ogółu korzystających z pomocy GOPS w Mielcu - w tym 17 niepełnych rodzin i 7 rodzin wielodzietnych) korzystających ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu.

5.3. Konkluzje:

Wydaje się konieczne:

- Opracowanie informacji w formie raportu o funkcjonowaniu rodzin mieszkających na terenie Gminy Mielec, ze szczególnym uwzględnieniem rodzin niepełnych i wielodzietnych,
- Wypracowanie, we współpracy różnych instytucji, placówek i organizacji pozarządowych w Gminie Mielec, programu pomocy rodzinom, które borykają się z różnymi problemami, czego skutkiem jest niezaspokojenie niezbędnych potrzeb dzieci żyjących w tych rodzinach.

6. Uzależnienie: alkoholizm i narkomania oraz przemoc w rodzinie.

6.1. Zdefiniowanie podstawowych pojęć i najważniejsze założenia:

W literaturze można znaleźć wiele definicji zarówno alkoholizmu jak i narkomanii. Na potrzeby prezentowanej Strategii przyjęto następujące definicje.

Według definicji encyklopedycznej *„alkoholizm to nałogowe używanie alkoholu, które ograniczając sprawność fizyczną i umysłową staje się przyczyną większości nieszczęśliwych wypadków. Przewlekły alkoholizm prowadzi do chorób psychicznych, schorzeń wątroby, serca, nerek. Zwiększa przestępczość, wpływa ujemnie na potomstwo. Alkoholizm jest poważnym zagrożeniem społecznym”*.³⁰

Ciekawą definicję, za 10 edycją Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób, Urazów i Przyczyn Zgonów (ICD), przytacza Klinika Odwykowa NZOZ Medox w Nowym Modlinie, w której leczone są uzależnienia (alkoholizm i narkomania) oraz depresje. *„Zespół uzależnienia od alkoholu należy definiować jako wystąpienie przynajmniej trzech z następujących objawów w okresie przynajmniej jednego miesiąca w ciągu roku w kilkukrotnych okresach krótszych niż miesiąc:*

- 1. Silne pragnienie lub poczucie przymusu picia („głód alkoholowy”).*
- 2. Upośledzenie zdolności kontrolowania zachowań związanych z piciem (...).*
- 3. Fizjologiczne objawy zespołu abstynencyjnego w sytuacji ograniczenia lub przerwania picia (...) lub używanie alkoholu w celu uwolnienia się od objawów abstynencyjnych.*
- 4. Zmieniona (najczęściej zwiększona) tolerancja alkoholu, potrzeba spożywania zwiększonych dawek dla osiągnięcia oczekiwanego efektu.*
- 5. Koncentracja życia wokół picia kosztem zainteresowań i obowiązków.*
- 6. Uporczywe picie alkoholu mimo oczywistych dowodów występowania szkodliwych następstw picia”*.³¹

Alkoholizm, ale także nadużywanie napojów alkoholowych to jeden z najpoważniejszych problemów społecznych przede wszystkim z powodu skutków uzależnienia. Skutki te związane są z problemami zdrowotnymi osoby pijącej jak również pojawieniem się zachowań powodujących szkodliwe następstwa natury emocjonalnej i finansowej dla rodziny i społeczeństwa.

Jeżeli chodzi o kwestię narkomanii to proponuje się przyjąć następującą definicję:

Według Komitetu Ekspertów Światowej Organizacji zdrowia (WHO) narkomania *„(...) jest stanem zatrucia okresowego lub chronicznego spowodowanym powtarzającym się przyjmowaniem narkotyków w postaci naturalnej lub syntetycznej”, ale także zdefiniowano narkomanię jako*“(…) stan okresowej lub przewlekłej

30 Encyklopedia Powszechna PWN, Warszawa 1985r.

31 Strona internetowa: medox.org.pl

*intoksykacji przynoszącej szkodę osobnikowi i społeczeństwu powtarzającym się zażywaniem leku naturalnego lub syntetycznego”.*³²

Aby objąć wszystkie aspekty związane z używaniem środków psychoaktywnych obecnie w użyciu są takie pojęcia jak: „toksykomania”, „farmakomania” i „lekozależność).

Ponieważ z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu nie wynika, że pomoc społeczna zajmuje się kwestią narkomanii nie poświęcono temu problemowi wiele miejsca w Strategii.

Jednym ze skutków alkoholizmu jest przemoc w rodzinie. Nie bez przyczyny więc w tej części Strategii należy parę uwag poświęcić tej kwestii.

W działaniach podejmowanych przez jednostki pomocy społecznej przyjmuje się najczęściej ustawową definicję przemocy w rodzinie.

*Przemoc w rodzinie to „(...) jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą”.*³³

Niezależnie od możliwości podejmowania działań prawnych, w sytuacji przemocy domowej konieczne jest podejmowanie również interwencji socjalnej i psychologicznej. W ostatnich latach dopracowano w systemie pomocy społecznej zasady funkcjonowania Zespołów Interdyscyplinarnych, a w ich ramach Grup Roboczych, w których przedstawiciele różnych instytucji, placówek i organizacji współpracując ze sobą rozwiązują pojawiające się kwestie związane z wystąpieniem przemocy domowej. W Gminie Mielec również działa taki Zespół Interdyscyplinarny i tworzone są, w razie potrzeby, grupy robocze.

6.2. Rozmiary problemu uzależnień i przemocy domowej w Gminie Mielec.

Z dostępnych informacji trudno określić jak dużym problemem społecznym w Gminie Mielec są uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych. Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że alkoholizm jest przyczyną trudnej sytuacji życiowej dla kilkunastu rodzin objętych wsparciem tej jednostki.

W roku 2013 było to 12 rodzin, co stanowiło 4,52% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej w Gminie. W rodzinach tych żyło 30 osób.

W roku 2014 takich rodzin było 10 (4,14% ogółu rodzin), a było w tych rodzinach 37 osób.

W 2015 roku problem alkoholizmu dotyczył 17 rodzin (7,29% ogółu rodzin) i 47 członków tych rodzin.

Nie znaczy to, że problem alkoholizmu jest w Gminie Mielec niewielki. Prawdopodobnie są wśród klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu osoby nadużywające napojów alkoholowych, ale zebrane dane dotyczą tylko przypadków zdiagnozowanej choroby alkoholowej.

32 tamże

33 Znowelizowania w 2010 roku Ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Jeżeli chodzi o liczbę rodzin doświadczających przemocy domowej, to wśród rodzin otrzymujących wsparcie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Mielec odnotowano w roku 2013 konieczność interwencji w związku z przemocą domową w jednej rodzinie (co stanowiło 0,29% ogółu rodzin korzystających z pomocy). W rodzinie tej funkcjonowało 6 osób. W roku 2014 przemoc dotyczyła również jednej rodziny (0,30% ogółu rodzin) i było w niej 6 osób.

Kwestia przemocy domowej nie dotyczy tylko rodzin, które korzystają ze wsparcia pomocy społecznej.

W Gminie Mielec w roku 2013 rodzin doświadczających przemocy było 13. Sprawcami przemocy byli mężczyźni, a pokrzywdzonymi osobami doznającymi przemocy było: 23 kobiety, 14 nieletnich, 4 mężczyzn (wśród pokrzywdzonych nie było osób starszych). W roku 2013 wszczęto procedurę „Niebieskich Kart” w 14 przypadkach, zakończono w 24 przypadkach (rozpoczętych w poprzednim roku).

W roku 2014 było na terenie Gminy Mielec 19 rodzin doświadczających przemocy. Sprawcami byli mężczyźni, a pokrzywdzeni to: 40 kobiet, 12 nieletnich, 7 osób starszych i 10 mężczyzn. W roku 2014 wszczęto procedurę „Niebieskich Kart” w 24 przypadkach a zakończono procedurę w 20 przypadkach.

Gmina Mielec prowadzi punkt konsultacyjny, w którym porad udzielają specjaliści. Z konsultacji korzystało w ostatnich latach 20 osób. Konsultacje dotyczą również kwestii przemocy domowej.

Z informacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Mielec wynika, że wśród osób i rodzin, które są klientami tej jednostki nie występuje problem uzależnienia od środków psychoaktywnych. Nie udało się pozyskać danych o wielkości problemu tego uzależnienia w Gminie Mielec.

Warto jednak przedstawić tutaj działalność Ośrodka Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu, ponieważ do tej placówki trafiają osoby uzależnione z terenu Gminy Mielec.

Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu świadczy usługi w zakresie:

- terapii uzależnienia od alkoholu,
- terapii uzależnienia od środków psychoaktywnych (narkotyki, nikotyna, leki, dopalacze),
- terapii uzależnień nie chemicznych (hazard, Internet),
- terapii zaburzeń spowodowanych życiem w związku z osobą uzależnioną (współuzależnienie, syndrom DDA, DDD),
- interwencji kryzysowej w sytuacji przemocy domowej,
- konsultacji i poradnictwa dotyczących uzależnień i zaburzeń z tym związanych,
- szkoleń i edukacji społecznej.

Swoją ofertę Ośrodek realizuje w Poradni terapii uzależnienia od alkoholu i współuzależnienia, w Oddziale Dziennym terapii uzależnienia od alkoholu i w Gabinetach psychoterapii i pomocy psychologicznej.

Na uwagę zasługuje również działalność Gminnej Komisji Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Mielec.

Gminna Komisja Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Mielec w roku 2013 sfinansowała szereg zadań z zakresu przeciwdziałania alkoholizmowi i narkomanii - realizowanych przez instytucje i organizacje na terenie Gminy Mielec, między innymi:

- realizację programów profilaktycznych w szkołach podstawowych i gimnazjalnych,
- organizację imprez kulturalnych organizowanych przez SOKiS w Chorzelowie,
- organizowanie wakacji profilaktyczno – edukacyjnych dla uczniów szkół z terenu Gminy Mielec.

Ponadto udzielono wsparcia finansowego dla Placówki Wsparcia Dziennego w Gminie Mielec i sfinansowano zajęcia terapeutyczne jakie dla mieszkańców Gminy które prowadził Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu.

Gminna Komisja Profilaktyki Rozwiązywania problemów Alkoholowych przeznaczyła 70 tys. zł na zadania związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i 5 tys. zł na przeciwdziałanie narkomanii.

W roku 2014 GKPiRPA w Gminie Mielec przeznaczyła na przeciwdziałanie alkoholizmowi kwotę 101 tys. zł, a na przeciwdziałanie narkomanii kwotę 9 tys. zł.

W tymże roku sfinansowano między innymi:

- realizację programów profilaktycznych w szkołach podstawowych i gimnazjalnych,
- zorganizowanie zajęć w szkołach w czasie ferii zimowych,
- zorganizowanie spektakli profilaktycznych w szkołach podstawowych i gimnazjalnych.

Podobnie jak w poprzednim roku przyznano dotację dla Placówki Wsparcia Dziennego i sfinansowano zajęcia terapeutyczne dla mieszkańców Gminy Mielec prowadzone przez Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu.

Podobne działania były finansowane przez Gminną Komisję Profilaktyki Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Mielec w roku 2015.

Dodatkowo zorganizowano szkolenie profilaktyczne pt. „Szkolna Interwencja Profilaktyczna – rekomendowana przez MEN, metoda postępowania wobec uczniów sięgających po używki” i „Dopalacze – jak o nich mówić”.

6.3. Konkluzje:

Z dostępnych danych wynika, że kwestie uzależnień i przemocy domowej w Gminie Mielec wydają się nie być dużym problemem społecznym. Jednak z uwagi na negatywne skutki uzależnień dla rodzin i całej społeczności, które są znaczące,

nawet dla pojedynczych przypadków występowania tej dysfunkcji trzeba podjąć działania interwencyjne.

Wskazane jest:

- Opracowanie pełnej diagnozy uzależnień występujących w Gminie Mielec poprzez zebranie wszystkich informacji od instytucji, placówek i organizacji działających w obszarze uzależnień w Gminie Mielec.
- Dalsze monitorowanie sytuacji w rodzinach doświadczających przemocy domowej i reagowanie na każdy sygnał o wystąpieniu tego problemu w rodzinach.
- Kontynuowanie współpracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Mielec z różnymi instytucjami, placówkami i organizacjami w zakresie rozwiązywania kwestii uzależnień i przemocy domowej w Gminie Mielec.

7. Potrzeba ochrony macierzyństwa.

7.1. Zdefiniowanie podstawowych pojęć i najważniejsze założenia:

Potrzeba ochrony macierzyństwa nie została zdefiniowana przez ustawodawcę, chociaż w Ustawie o pomocy społecznej potrzebę tę wpisano do wykazu powodów korzystania ze świadczeń pomocy społecznej.

Z prezentowanych w sprawozdaniach przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Mielec danych wynika, że przez jednostkę tę potrzeba ochrony macierzyństwa rozumiana jest jako potrzeba w odniesieniu do rodzin wielodzietnych. Prawdopodobnie dotyczy rodzin, w których występują też inne dysfunkcje, np. ubóstwo czy bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Ochrona macierzyństwa poza pomocą finansową dla rodzin ma zapewnić możliwość przyjscia na świat każdemu poczętemu dziecku. Matkom w pierwszych latach po porodzie przysługuje szczególna ochrona i pomoc, umożliwiająca sprawowanie opieki nad dzieckiem i zapewnieniu mu prawidłowego rozwoju.

Zakłada się, że osobom nieprzystosowanym do macierzyństwa pomaga się przysposobić do roli matki (o ile to tylko możliwe), aby dziecko mogło wychowywać się w rodzinie naturalnej.

7.2. Rozmiary problemu w Gminie Mielec.

W roku 2013 potrzeba ochrony macierzyństwa była powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej dla 29 rodzin (10,94% ogółu rodzin korzystających z pomocy społecznej). Wszystkie z tych rodzin były wielodzietne, a żyło w nich 178 osób.

W roku 2014 potrzeba ta występowała w 27 rodzinach (11,20% ogółu rodzin). Wszystkie rodziny były również wielodzietne – 153 osoby były członkami tych rodzin.

W 2015 roku takich rodzin było 39 (16,73% ogółu rodzin) – były to rodziny wielodzietne i funkcjonowało w nich 221 osób.

7.3. Konkluzje:

Kwestia ochrony macierzyństwa w Gminie Mielec wymaga opracowania w formie diagnozy społecznej. Z danych posiadanych przez GOPS w Mielcu wynika, że potrzeba ochrony macierzyństwa jest ważnym problemem, ponieważ jest powodem korzystania ze świadczeń pomocy społecznej dla ponad 8% wszystkich rodzin korzystających z pomocy tej jednostki w każdym z trzech ostatnich lat.

8. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

8.1. Zdefiniowanie podstawowych pojęć i najważniejsze założenia:

Mimo, że w ustawie o pomocy społecznej nie wyjaśnia się o jakie przystosowanie chodzi, uznano jedynie, że osoby zwolnione z zakładu karnego są grupą wymagającą szczególnego wsparcia ze strony pomocy społecznej.

Z doświadczeń pomocy społecznej wydaje się, że można mówić przede wszystkim o „przystosowaniu społecznym”.

Funkcjonuje uzasadniona opinia, że wiele osób, opuszczających zakłady karne to osoby nieprzystosowane społecznie. Wśród wielu definicji nieprzystosowania społecznego warto zwrócić uwagę na tę, która mówi, że jest to „(...) *zaburzenie w zachowaniu, występujące w stopniu silnym i głębokim, które utrudnia lub uniemożliwia osobnikowi normalne współzycie z innymi ludźmi.*”³⁴

Przystosowanie społeczne (adaptacja społeczna) to „(...) *proces dostosowywania się jednostek lub grup do warunków konkretnej rzeczywistości społecznej; odbywa się na drodze socjalizacji, w czasie której jednostki i grupy nabywają niezbędną kompetencję kulturową, umożliwiającą im sprawne funkcjonowanie w nowych sytuacjach społecznych*”³⁵. Przy czym socjalizacja to „(...) *proces uspołecznienia, który polega na przekształcaniu przez instytucje społeczne indywidualium ludzkiego (ludzka istota biologiczna) w jednostkę obdarzoną osobowością społeczną.*”³⁶

Kompetencja kulturowa to „(...) *umiejętność zachowywania się w sposób zgodny z kulturowo ukształtowanymi wzorami; przyswojenie tych właściwych danej kulturze dyspozycji przez świadomość, doświadczenie lub nawyki umożliwia pewną stałość i regularność zachowań, niezbędną do przetwarzania danej społeczności.*”³⁷

Podstawą prawną włączania jednostek pomocy społecznej w organizowanie działań na rzecz osób opuszczających zakłady karne i areszty śledcze jest porozumienie zawarte 13 czerwca 2000 roku pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej. W porozumieniu tym określono zasady współpracy ośrodków pomocy społecznej oraz administracji zakładów karnych w zakresie organizacji pomocy osobom zwalnianym z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzinom osób pozbawionych wolności. Współpraca ta ma na celu przede wszystkim przeciwdziałanie pogłębianiu się zjawiska izolacji tych osób oraz ich przygotowania do społecznej readaptacji.

Wspólne działania pomocy społecznej oraz administracji zakładów karnych zmierzają do:

34 H.Machel, Wprowadzenie do pedagogiki penitencjarnej, Wyd. Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 1994

35 K.Olechnicki, P.Załęcki, Słownik socjologiczny, Wydawnictwo „Graffiti BC”, Toruń 1997

36 tamże

37 tamże

- utrzymywania więzi pomiędzy osobami przebywającymi w zakładach karnych (osadzonymi) a ich rodzinami,
- wywiązywania się osadzonych zatrudnionych z obowiązku alimentacyjnego,
- udzielania pomocy w kierowaniu do środowiskowych ośrodków wsparcia osadzonych, którzy odbywali karę pozbawienia wolności w systemie terapeutycznym,
- udzielania pomocy w kierowaniu na leczenie odwykowe osadzonych, uzależnionych od alkoholu, środków odurzających lub psychotropowych,
- rozwiązywanie problemów życiowych, w tym zwłaszcza poprawy trudnej sytuacji materialnej osadzonych oraz ich rodzin .³⁸

W porozumieniu zostały określone szczegółowe zadania podejmowane przez ośrodki pomocy społecznej i administrację zakładów karnych.

8.2. Rozmiary problemu w Gminie Mielec:

Wśród klientów Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gminie Mielec w roku 2013 były 4 osoby mające trudności w przystosowaniu do życia opuszczeniu zakładu karnego (1,50% wszystkich osób i rodzin korzystających ze wsparcia GOPS. W roku 2014 takie trudności miało 5 osób (2,07% ogółu), a w 2015 roku kwestia ta dotyczyła 4 osób (1,71% ogółu osób i rodzin).

8.3. Konkluzje:

Chociaż trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego nie są znaczącym problemem społecznym w Gminie Mielec to jednak osoby, które opuszczają zakłady karne powinny być objęte działaniami Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej - których celem jest readaptacja społeczna tych osób.

38 Porozumienie z dnia 13 czerwca 2000 roku pomiędzy MPiPS a CZSW w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy społecznej na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności.

9. Bezdomność

9.1. Zdefiniowanie podstawowych pojęć i najważniejsze założenia:

Spośród wielu definicji bezdomności na potrzeby prezentowanej Strategii proponuje się przyjąć definicję przedstawioną w Powiatowej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Powiatu Mieleckiego.

„Bezdomność w ujęciu psychologicznym to kryzysowy stan egzystencji osoby nie posiadającej faktycznego miejsca zamieszkania, pozbawionej środków niezbędnych do zaspokojenia elementarnych potrzeb, trwale wykorzenionej ze środowiska w wyniku rozpadu więzi społecznych i akceptującej swoją rolę społeczną. Jako stan ewidentnej i trwałej deprywacji potrzeb mieszkaniowych, w sytuacji, gdy dotknięta bezdomnością osoba nie jest w stanie jej zapobiec, wiąże się z poważnym upośledzeniem psychicznego i społecznego funkcjonowania człowieka.”³⁹

Osobę bezdomną zdefiniowano zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej:

„Osoba bezdomna to osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym w rozumieniu przepisów o ochronie praw lokatorów i mieszkaniowym zasobie gminy i nie zameldowana na pobyt stały, w rozumieniu przepisów o ewidencji ludności i dowodach osobistych, a także osoba niezamieszkująca w lokalu mieszkalnym i zameldowana na pobyt stały w lokalu, w którym nie ma możliwości zamieszkania.”⁴⁰

Przyczyn bezdomności jest wiele i są one bardzo różne. Wśród nich można wymienić:

- niepełnosprawność czy długotrwała choroba,
- brak możliwości powrotu do rodziny po opuszczeniu placówki opiekuńczo-wychowawczej,
- utrata pracy i zubożenie a w efekcie utrata mieszkania,
- konflikty w rodzinie,
- alkoholizm,
- trudności w przystosowaniu się do życia po opuszczeniu zakładu karnego,
- wybór stylu życia osoby bezdomnej.

Liczba osób bezdomnych w miastach czy gminach nie jest stała, bezdomnych osób przybywa w okresie jesienno – zimowym, kiedy korzystają z miejsc noclegowych i schronisk – wtedy objęci są statystyką. W sezonie letnim osoby bezdomne wykazują się większą mobilnością, przemieszczają się po kraju i mniej korzystają z instytucjonalnych form pomocy.

9.2. Rozmiary bezdomności w Gminie Mielec:

W Gminie Mielec w roku 2013 przebywało 10 osób bezdomnych, które korzystały ze wsparcia pomocy społecznej (co stanowi 3,77% ogółu klientów pomocy społecznej). W roku 2014 było takich osób 5 (2,07% ogółu klientów GOPS), a w 2015

39 Powiatowa Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie mieleckim na lata 2016 – 2022.

40 Ustawa z dnia 12 marca o pomocy społecznej

roku ze wsparcia Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej skorzystały 4 osoby (1,71% ogółu korzystających z pomocy społecznej).

Wydawać by się mogło, że bezdomność nie jest znaczącym problemem społecznym w Gminie Mielec – biorąc pod uwagę liczbę osób bezdomnych w Gminie. Jednak każda z tych osób wymaga indywidualnego podejścia i troski jeśli chodzi o zaspokojenie podstawowych potrzeb – schronienia, dostarczenia żywności, dbałości o zdrowie. Pomoc osobom bezdomnym, szczególnie w trudnym dla nich okresie jesienno – zimowym, wymaga zintegrowanych działań różnych służb działających w Gminie, ale też ważna jest zwykła ludzka solidarność społeczności lokalnej w stosunku do osób bezdomnych.

9.3. Konkluzje:

Mimo, że bezdomność obecnie nie jest dużym problemem we Gminie Mielec, wydaje się konieczne:

- Dalsze podejmowanie przez instytucje i organizacje działające na terenie Gminy Mielec wspólnych działań zmierzających do skutecznej pomocy osobom bezdomnym przebywającym na terenie Gminy w zaspokojeniu ich podstawowych potrzeb.
- Podjęcie działań w zakresie profilaktyki i wczesnej interwencji w sytuacjach kiedy występuje zagrożenie utraty mieszkania (czy domu) co może spowodować bezdomność osób i rodzin.
- Prowadzenie przez pracowników socjalnych działań w zakresie readaptacji społecznej osób opuszczających zakłady karne i powracających do Gminy Mielec.

C. ZASOBY GMINY MIELEC, UŁATWIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.

System pomocy społecznej zakłada wielopoziomowe i wszechstronne wspieranie osoby/rodziny w przewyciężaniu trudności życiowych i usamodzielnieniu się. Pierwzoplanowym zadaniem powinno więc być budowanie zintegrowanego systemu współpracy między różnymi instytucjami, organizacjami i placówkami, które pomagają osobom i rodzinom potrzebującym oraz podejmują różne działania dla rozwiązania problemów społecznych. Działania te są podejmowane na trzech płaszczyznach: profilaktyki, wczesnej interwencji i łagodzenia skutków.

Do zasobów własnych Gminy Mielec można zaliczyć przede wszystkim:

- Radę Gminy Mielec i sołtysów sołectw wchodzących w skład Gminy,
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu,
- Gminną Komisję Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gminie Mielec,
- Placówki oświatowe: 9 szkół podstawowych, 2 gimnazja, 4 przedszkola,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Mielec,
- Zakłady Opieki Zdrowotnej (w tym NZOZ, poradnie specjalistyczne i gabinety rehabilitacyjne oraz gabinety dentystyczne, Szpital Powiatowy i Pogotowie ratunkowe) znajdujące się w gminie oraz mieście Mielec,
- Zakłady pracy, które znajdują się na terenie Gminy Mielec.

Ponadto, mieszkańcy Gminy Mielec, znajdujący się w trudnej sytuacji życiowej mogą korzystać z instytucji, placówek i organizacji pozarządowych działających na terenie powiatu mieleckiego:

- Powiatowy Urząd Pracy w Mielcu,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Mielcu,
- Szpital Powiatowy i Pogotowie Ratunkowe w Mielcu,
- Poradnie Specjalistyczne znajdujące się w Mielcu i powiecie Mieleckim
- Prokuratura,
- Sąd,
- Policja,
- Ośrodek Profilaktyki i Terapii Uzależnień w Mielcu.

Na terenie Miasta Mielca i Powiatu Mieleckiego działa szereg organizacji pozarządowych, które w swoich celach statutowych deklarują pomoc i wsparcie osobom i rodzinom potrzebującym.

Są to:

- Stowarzyszenie Przyjaciół Dzieci Autystycznych i Niepełnosprawnych „Sun Rise”,
- Polski Związek Głuchych Koło Terenowe w Mielcu,
- Mielecki Uniwersytet Trzeciego Wieku w Mielcu,

TPD – Oddział w Mielcu,
Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Nowe Życie”,
Podkarpackie Stowarzyszenie Wspierania Bezrobotnych,
Stowarzyszenie Rodziców Osób Niepełnosprawnych i Osób Wspierających przy W.T.Z.,
Stowarzyszenie Amazonek Powiatu Mieleckiego,
Mieleckie Stowarzyszenie Chorych na Stwardnienie Rozsiane w Mielcu,
Polski Komitet Pomocy Społecznej w Mielcu,
PCK O/Mielec,
Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich,
Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Koło Terenowe w Podleszanach,
Wiejskie Stowarzyszenie Integracyjne Goleiszów,
Stowarzyszenie "Nowoczesnych Pań w Książnicach",
Stowarzyszenie Oświatowe w Rydzowie "Futuris",
Stowarzyszenie Rozwoju Regionalnego w Złotnikach.

D. DEFICYTY W GMINIE MIELEC, UTRUDNIAJĄCE ROZWIĄZYWANIE PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.

- mało miejsc pracy na terenie Gminy Mielec i Powiatu Mieckiego adekwatnych do możliwości mieszkańców Gminy Mielec,
- brak ośrodków wsparcia (dziennego pobytu) w Gminie Mielec dla osób starszych i niepełnosprawnych dorosłych mieszkańców Gminy,
- brak całodobowej placówki opiekuńczej w gminie dla osób starszych – samotnych i chorych (DPS),
- mała liczba organizacji pozarządowych działających w Gminie Mielec,
- duże potrzeby na płaszczyznach profilaktyki i wczesnej interwencji, które wymagają zaangażowania znacznych środków finansowych,
- brak grup samopomocowych na terenie Gminy Mielec działających na rzecz rozwiązywania problemów społecznych.

E. WNIOSKI WYNIKAJĄCE Z DIAGNOZY I ANALIZY PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH ORAZ PROGNOZA ZMIAN W KWESTIACH OBJĘTYCH STRATEGIĄ.

W Ocenie zasobów pomocy społecznej na rok 2014 dla Gminy Mielec stwierdzono, że: *„Z prognoz demograficznych na lata 2011-2035 wynika, że w Gminie Mielec zmniejszaniu będzie ulegała liczba mieszkańców, pogorszy się struktura wiekowa i nastąpi wzrost populacji ludności w wieku poprodukcyjnym. Takie prognozy ukierunkowują cele strategiczne w pomocy społecznej na szeroko rozumiane wsparcie osób w podeszłym wieku, a przede wszystkim na zabezpieczeniu środków finansowych na utrzymanie osób starszych w domach pomocy społecznej i zabezpieczeniu usług opiekuńczych. Zasadne byłoby tworzenie placówek w zakresie dziennego wsparcia osób starszych”*.⁴¹

Ponadto, z powodu utrzymującej się bezradności niektórych rodzin w sprawowaniu opieki i wychowywaniu dzieci, będzie potrzeba zapewnienia pozaszkolnej opieki dzieciom i młodzieży pozbawionych należytej opieki ze strony rodziców. W związku z tym będzie potrzeba zatrudnienia większej liczby asystentów rodziny, którzy będą wspierać rodziny w nabywaniu przez nich umiejętności rodzicielskich.

Aby zapobiec wzrostowi problemu bezdomności, trzeba będzie podjąć działania na płaszczyznach – profilaktyki i wczesnej interwencji. Chodzi głównie o podejmowanie działań służących zapobieganiu powstawania tego problemu (np. wczesnej interwencji w sytuacjach pojawienia się zadłużeń czynszowych czy zapewnianie tymczasowego schronienia osobom eksmitowanym).

Prawdopodobnie wśród osób otrzymujących wsparcie z pomocy społecznej będzie wzrastać liczba osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych. W związku z tym konieczne będzie organizowanie środowiskowych form wsparcia tych osób, takich jak ośrodki dziennego wsparcia, opieka w miejscu zamieszkania.

Najczęstszą przyczyną trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin objętych wsparciem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu jest bezrobocie. Prawdopodobnie, w najbliższych latach bezrobocie będzie nadal ważną kwestią społeczną w Gminie Mielec. W związku z tym konieczne będzie prowadzenie zintegrowanych działań różnych instytucji i organizacji w zakresie przygotowywania osób bezrobotnych do powrotu na rynek pracy, a także kontynuowanie działań zmierzających do zmniejszenia negatywnych skutków bezrobocia.

Aby pobudzić społeczność Gminy Mielec do działań samopomocowych, a przede wszystkim tworzenia organizacji pozarządowych trzeba będzie budować i prowadzić projekty z uczestnictwem tej społeczności lokalnej.

41

„Ocena zasobów pomocy społecznej w Gminie Mielec na rok 2014”

IV. CELE GMINNEJ STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH.

CEL GŁÓWNY

POPRAWA JAKOŚCI ŻYCIA OSÓB I RODZIN Z TERENU GMINY MIELEC Z ZAANGAŻOWANIEM POTENCJAŁU WSZYSTKICH LOKALNYCH PARTNERÓW.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Podniesienie jakości życia starszych mieszkańców Gminy Mielec z wykorzystaniem środowiskowych form wsparcia.
2. Zbudowanie systemu wsparcia w środowisku dla osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych oraz poprawa jakości życia tych osób.
3. Wspieranie rodziny jako podstawowego środowiska rozwoju dziecka oraz objęcie szczególną opieką i wsparciem dzieci i młodzieży pozbawionym należytej opieki ze strony rodziców.
4. Reintegracja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych, w tym przygotowanie ich do powrotu na rynek pracy.
5. W oparciu o potencjał wszystkich lokalnych partnerów stworzenie w Gminie Mielec warunków sprzyjających zapobieganiu i wychodzeniu z bezdomności.
6. Zapobieganie uzależnieniom i związanych z tym różnym formom patologii społecznej dzieci, młodzieży i osób dorosłych w Gminie Mielec, a także skuteczna pomoc rodzinom dotkniętym przemocą domową.
7. Zmobilizowanie społeczności lokalnej Gminy Mielec do działań samopomocowych.

V. DZIAŁANIA PODEJMOWANE DLA REALIZACJI CELÓW SZCZEGÓŁOWYCH STRATEGII

1. Podniesienie jakości życia starszych mieszkańców Gminy Mielec z wykorzystaniem środowiskowych form wsparcia.

Dla realizacji tego celu konieczne jest podjęcie takich działań jak:

- Prowadzenie szerokiej edukacji społeczności Gminy Mielec na temat problemów starszych mieszkańców Gminy.
- Udostępnianie osobom starszym infrastruktury informacyjno – technicznej oraz innych urządzeń mogących służyć ich samorealizacji.
- Organizowanie środowiskowych form wsparcia dla osób starszych, takich jak: klub seniora, ośrodek dziennego pobytu.
- Współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ze służbą zdrowia i organizacjami społecznymi w zakresie organizowania domowej oraz instytucjonalnej opieki długoterminowej nad osobami starszymi przewlekle chorymi (opieka nad chorym w domu – w tym opieka hospicyjna, dom opieki społecznej).

2. Zbudowanie systemu wsparcia w środowisku dla osób niepełnosprawnych i długotrwale chorych oraz poprawa jakości życia tych osób.

Cel ten realizowany będzie poprzez:

- Systematyczne monitorowanie potrzeb osób niepełnosprawnych oraz długotrwale chorych i ich rodzin.
- Prowadzenie środowiskowych form wsparcia dla osób niepełnosprawnych (np. Warsztaty Terapii Zajęciowej, Środowiskowy Dom Samopomocy).
- Dla osób niepełnosprawnych pozostających z powodu złego stanu zdrowia w domu – organizowanie specjalistycznych usług opiekuńczych.
- Udzielanie wsparcia rodzinom, których członkowie są osobami niepełnosprawnymi.
- Uruchomienie wypożyczalni podstawowego sprzętu rehabilitacyjnego oraz przedmiotów codziennego użytku potrzebnych osobom niepełnosprawnym i chorym przebywającym w domu do prawidłowego funkcjonowania.
- Mobilizowanie środowiska osób niepełnosprawnych i ich rodzin do działań samopomocowych (np. grupy wsparcia).

3. Wspieranie rodziny jako podstawowego środowiska rozwoju dziecka oraz objęcie szczególną opieką i wsparciem dzieci i młodzieży pozbawionych należytej opieki ze strony rodziców.

Dla realizacji tego celu, główny nacisk należy położyć na takie działania jak:

- Inicjowanie i promowanie wspólnotowych i samopomocowych form wsparcia rodziny.

- Tworzenie możliwości korzystania rodzin z dziećmi z placówek i urządzeń kulturalnych oraz sportowych w Gminie Mielec (np. stosowanie ulg na korzystanie z tych urządzeń).
 - Stosowanie skutecznych form pracy socjalnej z rodzinami dysfunkcyjnymi oraz wspieranie tych rodzin przez asystentów rodziny.
 - Organizowanie, z zaangażowaniem organizacji pozarządowych i środowiska sportowego oraz innych partnerów, różnych form wsparcia środowiskowego dla dzieci i młodzieży takich jak: świetlice środowiskowe, świetlica socjoterapeutyczna, kluby młodzieżowe.
 - Współpraca, w tym głównie na płaszczyznach profilaktyki i wczesnej interwencji, Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ze szkołami w zakresie rozwiązywania problemów w środowisku dziecięco – młodzieżowym
4. Reintegracja społeczna i zawodowa osób bezrobotnych, w tym przygotowanie ich do powrotu na rynek pracy.
Cel ten realizowany będzie głównie przez takie działania jak:
- Organizowanie różnych form wsparcia dla osób bezrobotnych i ich rodzin.
 - Stosowanie takich metod i technik pracy z osobami pozostającymi bez pracy aby mieli szansę wrócić na rynek pracy.
 - Ścisłą współpracę Gminnego Ośrodka pomocy Społecznej z Powiatowym urzędem Pracy w zakresie wdrażania ścieżki reintegracyjnej w pracy z osobami bezrobotnymi.
5. W oparciu o potencjał wszystkich lokalnych partnerów, stworzenie w Gminie Mielec warunków sprzyjających zapobieganiu i wychodzeniu z bezdomności.
Dla realizacji tego celu zostaną podjęte takie działania jak:
- Zapobieganie bezdomności poprzez wspieranie osób i rodzin zagrożonych utratą mieszkania.
 - Angażowanie wszystkich lokalnych partnerów w działania skierowane do osób bezdomnych wychodzących z bezdomności.
 - Uruchomienie w Gminie Mielec placówki całodobowej dla osób bezdomnych, w której byłyby stworzone warunki do aktywizacji osób bezdomnych w kierunku wychodzenia z bezdomności.
6. Zapobieganie uzależnieniom i związanych z nimi różnym formom patologii społecznej dzieci, młodzieży i osób dorosłych w Gminie Mielec, a także skuteczna pomoc rodzinom dotkniętym przemocą domową.
Dla realizacji tego celu należy podjąć takie działania jak:
- Doskonalenie umiejętności i poszerzenie wiedzy pracowników Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej potrzebnej do realizacji zadań z zakresu profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie.
 - Kontynuowanie ścisłej współpracy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej z różnymi lokalnymi partnerami w organizowaniu pomocy osobom doznającym przemocy domowej.

- Ścisła współpraca Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej ze szkołami, organizacjami pozarządowymi i innymi partnerami w zakresie prowadzenia działań w środowisku dziecięco – młodzieżowym, zmierzających do rozwiązania problemu sięgania po alkohol, dopalacze i środki psychoaktywne przez dzieci i młodzież.

7. Zmobilizowanie społeczności lokalnej Gminy Mielec do działań samopomocowych.

Aby osiągnąć ten cel należy podjąć do realizacji takie działania jak:

- Informowanie społeczności lokalnej, poprzez środki masowego przekazu, o problemach społecznych występujących na terenie Gminy Mielec.
- Włączenie społeczności lokalnej w pomoc osobom i rodzinom potrzebującym wsparcia poprzez uczestniczenie tej społeczności w realizowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej projektach.
- Stosowanie przez pracowników socjalnych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Mielcu w pracy ze społecznością lokalną metody środowiskowej, a głównie podejścia sieciowego w tej metodzie.

VI. MONITOROWANIE I OCENA STRATEGII

Prezentowana Strategia wytycza ogólne cele oraz określa działania jakie powinny być podjęte w zakresie rozwiązywania problemów społecznych na terenie Gminy Mielec. Cele i działania będą realizowane, przede wszystkim, w ramach środków przewidzianych w uchwale budżetowej Gminy Mielec.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Mielec jest głównym ale nie jedynym realizatorem określonych działań. Powinien pełnić funkcje koordynujące współdziałanie wielu podmiotów polityki społecznej funkcjonujących na terenie Gminy, w tym niezwykle ważna jest współpraca z organizacjami pozarządowymi.

W styczniu każdego roku, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu dokonywać będzie aktualizacji diagnozy problemów społecznych w całej gminie, z uwzględnieniem poszczególnych sołectw.

Aktualizowana co roku diagnoza problemów społecznych posłuży do opracowania nowych programów i projektów, dotyczących rozwiązywania tych problemów. Diagnoza ta posłużyć też może ewentualnym zmianom w zakresie określonych w Strategii działań zmierzających do osiągnięcia celów strategicznych.

W pozyskiwaniu i opracowywaniu danych, dotyczących problemów społecznych, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mielcu będzie współpracować przede wszystkim z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowym Urzędem Pracy w Mielcu, Gminną Komisją Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Mielec oraz innymi instytucjami i organizacjami funkcjonującymi na terenie Gminy Mielec i Powiatu Mieleckiego, które posiadają informacje – potrzebne do aktualizacji diagnozy problemów społecznych.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej przedstawiać będzie Radzie Gminy Mielec co roku do oceny i akceptacji zaktualizowaną diagnozę problemów społecznych i opracowane na jej podstawie programy i projekty, oraz ewentualne zmiany dotyczące działań, które są określone w Strategii.

Z aktualną diagnozą problemów społecznych zapoznani zostaną mieszkańcy Gminy Mielec.

SPIS TABEL:

Tabela Nr 1	Sołectwa Gminy Mielec.	Str. 7
Tabela Nr 2	Baza szkolnictwa na terenie Gminy Mielec.	Str. 8
Tabela Nr 3	Powody przyznania pomocy przez GOPS w Gminie Mielec w 2013 roku.	Str. 13
Tabela Nr 4	Powody przyznania pomocy przez GOPS w Gminie Mielec w 2014 roku.	Str. 14
Tabela Nr 5	Powody przyznania pomocy przez GOPS w Gminie Mielec w 2015 roku.	Str. 15
Tabela Nr 6	Rzeczywista liczba rodzin i osób objętych pomocą przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Mielec w latach: 2013, 2014 i 2015	Str.17
Tabela Nr 7	Udzielone świadczenia przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Mielec w latach 2013,2014 i 2015 w ramach zadań zleconych.	Str.18
Tabela Nr 8	Udzielone świadczenia przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Mielec w ramach zadań własnych w roku 2013.	Str.19
Tabela Nr 9	Udzielone świadczenia przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Mielec w ramach zadań własnych w roku 2014.	Str.20
Tabela Nr 10	Udzielone świadczenia przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Mielec w ramach zadań własnych w roku 2015.	Str.21
Tabela Nr 11	Realizacja przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Mielec programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w roku 2013.	Str.22-23
Tabela Nr 12	Realizacja przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Mielec programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w roku 2014.	Str.23
Tabela Nr 13	Realizacja przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gminie Mielec programu „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania” w roku 2015.	Str.24

Tabela Nr 14	Pomoc GOPS w Gminie Mielec w formie posiłku nie wymagające przeprowadzenia wywiadu środowiskowego (Program „Pomoc Państwa w zakresie dożywiania”.	Str.25
Tabela Nr 15	Zatrudnienie w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Gminie Mielec.	Str.26
Tabela Nr 16	Poziom bezrobocia w Powiecie Mieleckim za 11 miesięcy w roku 2015 na tle Polski i Województwa Podkarpackiego.	Str.33
Tabela Nr 17	Liczba osób bezrobotnych w Powiecie Mieleckim i Gminie Mielec w poszczególnych miesiącach 2015 roku z uwzględnieniem osób z prawem do zasiłku i bezrobotnych kobiet.	Str.35

WYKRESY:

Wykres Nr 1	Najczęstsze przyczyny trudnej sytuacji życiowej klientów GOPS w Gminie Mielec.	Str.16
Wykres Nr 2	Wykształcenie osób bezrobotnych w 2014 roku w Powiecie Mieleckim.	Str.34